

บทที่ 6

ผลการวิจัย

การผลิตหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเยาวชน

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนในการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น” นี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อ หนึ่งในบทที่ 6 จะเป็นการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อผลิตหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเยาวชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 2. เนื้อหาภายในหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยแต่ละส่วนมีสาระสำคัญดังนี้

การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่น

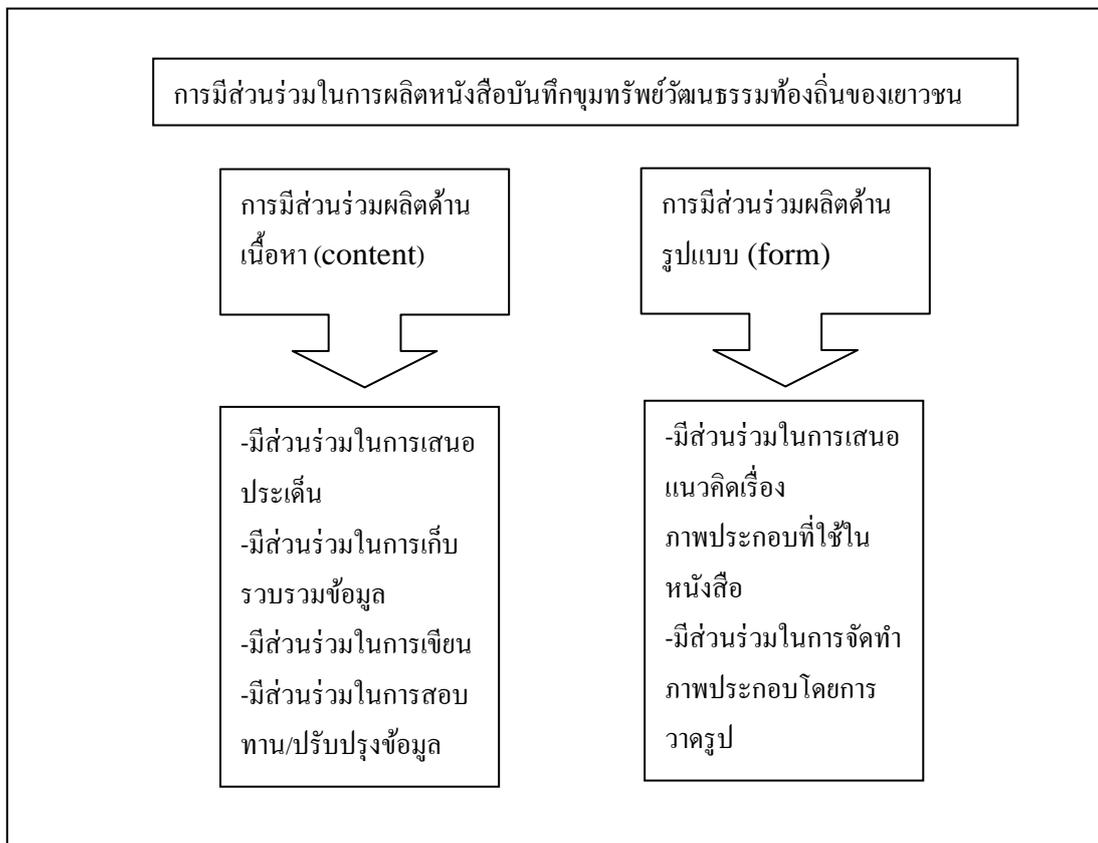
กระบวนการผลิตหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่กลุ่มเยาวชนบ้านโป่งขวางได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น นับตั้งแต่การระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิปัญญาของชุมชนในด้านต่างๆ ผ่านกิจกรรมภายในค่ายเยาวชน จนกระทั่งสามารถจำแนกภูมิปัญญาของชุมชนออกเป็นประเด็นสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1. เรื่องเล่าตำนานของชุมชน 2. สถานที่สำคัญ 3. การละเล่นและการแสดง 4. ภาษาพื้นถิ่น 5. อาหารท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มเยาวชนได้ทำกิจกรรมคู่ขนานเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลและการบันทึกข้อมูลผ่านการทำกิจกรรมภาคสนามออกสำรวจชุมชน พูดคุยและสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้รู้ในชุมชนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เมื่อคณะผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มเยาวชนที่เป็นเด็กโตโดยรวมมีทักษะพื้นฐานเพียงพอในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการแล้ว ก็ได้แบ่งกลุ่มเยาวชนออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิกประมาณ 10-12 คน ประกอบด้วยเยาวชนที่เป็นเด็กโตและเด็กเล็กคละเคล้ากันไปในแต่ละกลุ่ม และขอความร่วมมือจากเยาวชนแต่ละกลุ่มให้รวบรวมข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อนำมาผลิตเป็นหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่น

บทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงเป็นของกลุ่มเด็กโต เนื่องจากมีทักษะการอ่านและการเขียนเพียงพอต่อการรวบรวมข้อมูล แต่การแบ่งกลุ่ม โดยให้เด็กเล็กได้เป็นสมาชิกภายในกลุ่มก็เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดขึ้นกับเด็กเล็กด้วย โดยกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กเล็กได้มีโอกาสติดตามพี่ๆ ไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่ในชุมชน ส่งผลให้ สายสัมพันธ์ระหว่างเด็กเล็กและเด็กโตในชุมชนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีต่อการสร้างและขยายเครือข่ายเยาวชนในอนาคต

เมื่อคณะผู้วิจัยรวบรวมเนื้อหาทั้งหมดได้แล้ว ก็ได้นำมาจัดทำเป็นร่างต้นฉบับหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นแล้วนำไปให้กลุ่มเยาวชนร่วมกันพิจารณาเนื้อหา รวมถึงมีการเติมเต็มข้อมูลส่วนที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ความหมายของภาษาลัวะบางคำ สูตรอาหารบางสูตร โดยการที่เยาวชนได้ไปขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในชุมชนในการเติมเต็มและตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มเยาวชนเกี่ยวกับการนำภาพถ่ายจากกิจกรรมภายในค่ายเยาวชนมาประกอบในหนังสือ ซึ่งเยาวชนโดยส่วนมากต้องการให้นำภาพถ่ายจากค่ายมาใช้เป็นภาพประกอบในหนังสือด้วย นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนยังได้รวมกลุ่มวาดภาพชุมชนบ้านโป่งขวาง ซึ่งได้นำมา

จัดทำเป็นภาพประกอบในหนังสือด้วย สามารถสรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนบ้านโป่งขวางในการจัดทำหนังสือชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 6.1

ภาพที่ 6.1: กระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดทำหนังสือ

เนื้อหาภายในหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่น

เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นเป็นเนื้อหาที่คณะผู้วิจัยได้พูดคุยกับกลุ่มเยาวชนบ้านโป่งขวางที่เข้าร่วมค่ายเยาวชนเพื่อค้นหาประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นบ้านโป่งขวาง ซึ่งในที่สุด ก็ได้ประเด็นในการศึกษาทั้งสิ้น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. เรื่องเล่าตำนานของชุมชน 2. สถานที่สำคัญ 3. การละเล่นและการแสดง 4. ภาษาพื้นถิ่น 5. อาหารท้องถิ่น ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งภาระงานให้เยาวชนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบกลุ่มละ 1 ประเด็น และให้ผู้มีส่วนร่วมได้เขียนแสดง ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อค่ายและชุมชนบ้านโป่งขวางเพิ่มเติมอีกด้วย

สำหรับที่มาของเนื้อหาเหล่านี้ จำแนกที่มาได้ 3 ลักษณะ คือ 1) เยาวชนรวบรวมข้อมูลเอกสารซึ่งมีผู้บันทึกหรือรวบรวมเอาไว้แล้ว 2) เยาวชนพูดคุยสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนหรือผู้สูงอายุ 3) เยาวชนพูดคุยสนทนากับผู้ปกครอง และ 4) เยาวชนสำรวจพื้นที่จริงและจดบันทึกข้อมูล ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เรื่องเล่าตำนานของชุมชน

เรื่องเล่าตำนานของชุมชนบ้านโป่งขวางที่นำเสนอนี้ กลุ่มเยาวชนบ้านโป่งขวางได้รวบรวมมาจาก ข้อมูลเอกสารจากหลายแหล่งทั้งที่เป็นข้อมูลจากการเรียบเรียงของอาจารย์สวิง นามเสน ซึ่งสอบถามจากผู้เฒ่า ผู้แก่ในชุมชน และข้อมูลเอกสารจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่สามารถระบุผู้เรียบเรียงไว้ได้ชัดเจน เนื้อหาทั้งหมด เกี่ยวกับเรื่องเล่าตำนานของชุมชนมีดังต่อไปนี้

เดิมทีหมู่บ้านโป่งขวาง สืบเชื้อสายมาจากชาวลัวะ ซึ่งอาศัยอยู่ที่สิบสองปันนาที่ประเทศพม่า ต่อมา ถูกพวกพม่าตีจึงพ่ายแพ้ แล้วอพยพมาอยู่ห้วยน้ำอุ่น (เขตแม่ฝ้างอำเภอเสริมงาม) พวกลัวะเป็นพวกที่ไม่เข้าใครออกใครจะอยู่กับพวกของตนเองเท่านั้น ต่อมามีคนไต (ลื้อ) บังคับให้พวกลัวะไปบรรมประชุม และจะนำ เด็กผู้หญิงที่มีอายุ 14-15 ปี ไปเป็นเมียแต่พวกลัวะไม่ยอมไป จึงพากันอพยพมาอยู่ที่น้ำแม่คราว (บ้านแม่ยาม เหนือปัจจุบัน) คนไตก็ตามมาอีก พวกลัวะจึงพากันอพยพมาอยู่ที่สบสัน (บริเวณที่ลำห้วยแม่สันเมืองยาวไหล มาบรรจบกัน)

ต่อมาเจ้าเมืองลำพูนบอกกับพวกคนไตไม่ให้รบกวานชาวลัวะ ชาวลัวะเลยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้ หลังจากนั้นเจ้าเมืองลำพูนให้คนเฒ่าคนแก่ไปเข้าเฝ้าเจ้าเมืองลำพูน ได้พูดจากันจนถูกออกถูกใจ เวลาที่พวกลัวะได้ของ ป่าก็จะนำของป่าไปถวายให้ เจ้าเมืองลำพูนเป็นคนที่ดีลก ขี้เล่น โดยจะทำกระบวยตักน้ำไว้ 2 อัน อันหนึ่ง เล็ก อันหนึ่งใหญ่ เพื่อให้พวกลัวะตักน้ำดื่มเวลาเข้ามาเข้าเฝ้า ถ้าคนไหนใช้กระบวยอันเล็กตักน้ำดื่มแล้วไม่อิ่มจะ ตักอีก เจ้าเมืองลำพูนก็จะใช้กระบวยเคาะหัว แล้วถามว่าทำไมไม่ใช้กระบวยอันใหญ่ ถ้าคนไหนใช้กระบวย อันใหญ่ตักน้ำ ดื่มน้ำไม่หมดหน้าตัก เจ้าเมืองลำพูนก็จะใช้กระบวยเคาะหัว แล้วถามว่าทำไมไม่ใช้กระบวย อันเล็ก

หลังจากนั้นมาพวกลัวะก็รู้สึกดีต่อคนไต เวลาที่คนไตให้ไปประชุมร่วมกันก็จะไปเข้าร่วม แต่คนไตเอง บางส่วนก็ถูกดูหมิ่นดูแคลนจากพวกลัวะอยู่

ที่มาของชื่อหมู่บ้านโป่งขวาง

เจ้าพระยาแก้วเป็นเจ้าเมืองของเมืองยาว ได้ไปพบไปเห็นลูกสาวของเจ้าพระยาลำปาง ก็เลยถูกอก ถูกใจมาก จึงไปขอลูกสาวของเจ้าพระยาลำปาง แต่เจ้าพระยาลำปางก็ไม่ยอมยกลูกสาวให้ เจ้าพระยาลำปางว่าจะไม่ยอมให้คนเสีย “องค์กะ” (มีหูข้างเดียว) มาแต่งงานกับลูกสาวเป็นอันขาด เจ้าพระยาแก้วบอกว่า จะดูแลลูกสาวเป็นอย่างดีแต่เจ้าพระยาลำปางไม่ยอม จึงมีการต่อสู้รบกันขึ้นมา เจ้าพระยาแก้วก็ถอยมา ระดมลูกน้องและให้ลูกน้องตั้งรับไว้ พระยาแก้วก็ต่อพระยาลำปางและลูกน้องจนมาถึงนาโป่งหาญ มาตามโป่ง กลอนและแพะโป่ง มีหนองน้ำแหล่งน้ำ พระยาแก้วจึงพากันปักขวกหนามดักไว้ ทำให้ฝ่ายพระยาลำปางเสีย กำลังรบไปมากแต่พระยาลำปางก็ไม่ยอมถอยทัพกลับจะสู้ต่อไป จนมาถึงทุ่งแมงปู้ (แมงภู) เจ้าพระยาแก้วก็ได ใช้เวทมนต์คาถาเสกแมงปู้ไล่ต้อย เสกแมงมอด เจาะ หอกดาบของพวกพระยาลำปางหักหมด ลูกน้อง เจ้าพระยาลำปางถอยทัพกลับหมดเหลือ แต่เจ้าพระยาลำปางไม่ยอมจะขอสู้ต่อไป จนมาถึงทุ่งนาจ้าง ทุ่งนารี พระยาลำปางและพระยาแก้วได้ สู้กันด้วยมือเปล่า แต่เจ้าพระยาลำปางไม่ยอมแพ้ เจ้าพระยาแก้วบอกให้ เสนาอำมาตย์จับตัวของเจ้าเมือง ลำปางไปฝังดิบที่ดอยกู่ (บ้านทุ่งหลวง) ก่อนที่พระยาลำปางจะตายได้สั่งว่า “ขอให้ท่านทั้งหลายหันหน้าเข้าไปทางวัดพระธาตุลำปางหลวง ” และได้สาปแช่งให้ลูกน้องของตนถ้ามาที่เมือง ยาวขอให้เจ็บท้องกันหมดเพราะเจ็บใจที่ลูกน้องทิ้งตนเองไว้ในยามลำบาก

ตั้งแต่นั้นมาพวกลัวะก็ได้ตั้งชื่อแพะโป่งและขวกหนามที่ดอนข้างคีกระหว่างพระยาลำปางและพระยา แก้วรบกัน จึงได้ตั้งเป็นชื่อของหมู่บ้านว่า “โป่งขวาง” ตามตำนานที่กล่าวมาข้างต้น (เล่าโดยพ่อหนานทา แก้วจันตะ อายุ 74 ปี, 2545)

อีกตำนานหนึ่งเล่าว่าพวกลัวะเป็นผู้สร้างวัดพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งมีเรื่องเล่าจากตำนานว่า คนลัวะได้ออกไปหาน้ำผึ้งที่บ้านหนองละคร (อำเภอเมืองลำปาง) เพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ที่วัดลำปางหลวง โดยได้นำน้ำผึ้งใส่บอกล้อมป่า (กระบอกไม้ข้าวหลาม) ก่อนไป (หาบไปโดยใช้ไม้ชะจาวหาบ) พอไปถึงวัดพระธาตุได้นำก่อน (ไม้ชะจาว) ปัก โดยเอาปลายไม้ชะจาวปักลงพื้นดิน และเอารากไม้ชะจาวปักขึ้นบน จนเกิดเป็นต้นไม้ชะจาว และตอนนี้ต้นไม้ชะจาวยังมีอยู่ที่วัดพระธาตุลำปางหลวง โดยที่กิ่งก้านของไม้ชะจาวจะโน้มลงดิน คล้ายกับรากไม้

เชื่อกันว่าการทำพิธีที่สำคัญของวัดพระธาตุลำปางหลวงจะต้องนำผู้เฒ่าผู้แก่ของบ้าน โป่งขวกเข้าร่วมประกอบพิธีด้วย

มีอยู่ครั้งหนึ่ง ที่ยอดพระธาตุลำปางหลวงหัก ได้มีการเปลี่ยนยอดพระธาตุใหม่โดยพระสงฆ์และชาวบ้านช่วยกันชักลากขึ้น แต่ชักลากเท่าไรยอดพระธาตุก็ไม่ขึ้น ทางวัดลำปางหลวงก็มาขอให้ผู้เฒ่าผู้แก่บ้านโป่งขวกไปร่วมชักลากยอดพระธาตุ ซึ่งสามารถชักลาก ขึ้นได้อย่างน่าอัศจรรย์ หลังจากนั้นมา เวลาที่มีการนำซ้อฟ้าขึ้นจะต้องนำคนในหมู่บ้านโป่งขวกไปประกอบพิธีด้วย

เรื่องเล่าของหมู่บ้านระหว่างปี พ.ศ.2500-2525

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2500 หมู่บ้านโป่งขวกมีประชากรอยู่อาศัยประมาณ 100 กว่าหลังคาเรือน มีฐานะปานกลาง อยู่กันอย่างสงบสุข มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายไม่พิถีพิถันอะไรมาก การดำเนินชีวิตต้องพึ่งพาฝนเพื่อทำนาหว่านข้าว อาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนา เลี้ยงวัวควาย เกือบทุกหลังคาเรือน เพราะทุกคนต้องอาศัยวัวควายในการไถนาปลูกข้าว ซึ่งก็เป็นการปลูกข้าวไว้กินกันส่วนใหญ่และขายบ้าง

การใช้ชีวิตของหมู่บ้านเป็นแบบพออยู่พอกินไปวัน ๆ แต่ก็มีบางกลุ่มจนมากแม้กระทั่งเครื่องนุ่งห่มก็ขาดรุ่งริ่ง อดมือกินมือ ผู้ที่มีอันจะกินอยู่บ้างก็ช่วยเหลือ กันไป ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะเป็นกระท่อมหรือ “ตูป” สร้างด้วยไม้ไผ่และไม้สัก บางหลังคาเรือนมุงด้วยใบตอง หญ้าคาและดินขอ

การเดินทางในสมัยก่อนจะเดินทางตามคันทนา และเดินเลาะถนนสายเล็ก ๆ ตามป่า ไปทางเกวียน มีเกวียนนั่ง มีรถล้อนั่งไปมาระหว่างหมู่บ้านกับตัวเมืองลำปางและตัวอำเภอ มีถนนสายเล็ก ๆ และต่อมาขยายใหญ่ขึ้น มีการลาดยางมะตอยเข้าหมู่บ้านประมาณ 800 เมตร

สมัยนั้นน้ำประปาไฟฟ้ายังไม่มีใช้ น้ำส่วนใหญ่ที่ใช้ดื่มกันทั่วไปก็ต้องพึ่งพาน้ำบ่อ ส่วนแสงสว่างก็ต้องใช้โคมไฟโดยใช้ถ่านจุ่มกับน้ำมันก๊าดให้แสงสว่างตามบ้านเรือน ต่อมา มีการใช้ตะเกียงบ้างเป็นบางหลังคา เวลาตอนกลางคืนจะไปทุ่งนาหรือเดินทางไปปาก ทางเข้าหมู่บ้านจะใช้แคร่ที่ทำมาจากไม้ไผ่แห้ง ผ่าเป็นชั้นยาว จุดแสงสว่างก็พอมองเห็นบ้าง ส่วนเครื่องนุ่งห่มของชาวบ้าน ส่วนใหญ่จะทอผ้าปั่นฝ้ายใช้นุ่งห่ม

2. สถานที่สำคัญ

กลุ่มเยาวชนบ้านโป่งขวก โดยมีกลุ่มเยาวชนชายหญิง 3 คนเป็นแกนหลัก ประกอบด้วย นายปัญญา นามะภูณา ต .ญ.กนกวรรณ นามภูณา และ ต .ญ.กุลรัตน์ นามะเสน ได้รวบรวมข้อมูลสถานที่สำคัญของบ้านโป่งขวกจากข้อมูลเอกสารของชุมชนที่มีผู้รวบรวมเอาไว้มานำเสนอ กับการสำรวจสถานที่จริงและทำการจดบันทึก ข้อมูลที่เยาวชนได้รวบรวมและเรียบเรียงมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ดิฉันเป็นเด็กบ้านโป่งขวก ดิฉันยังไม่รู้หมดว่าในบ้านโป่งขวกนี้มีสถานที่ที่น่าเที่ยวอยู่ที่ไหน แต่เมื่อฉันเกิดความอยากรู้ ดิฉันจึงได้ศึกษาและหาข้อมูลจากผู้รู้หลายๆ ท่าน และเมื่อฉันได้ค้นพบ ดิฉันก็เข้าใจว่า สถานที่บางที่นั้นไม่จำเป็นต้องสวยงามเสมอ แต่มันก็สามารถให้ความสุขทางใจได้ และมันก็น่าค้นหาและยังเป็นสถานที่ที่น่าอนุรักษ์ไว้ ดิฉันไม่อาจบอกได้ หรือว่าสถานที่นั้นมีความสวยงามอย่างไร แต่ถ้าหากคุณได้ลองอ่าน

หนังสือเล่มนี้ คุณจะได้เข้าใจว่าสถานที่บางที่แห่งบ้านโป่งขวารมันมีทั้งความสวยงามซ่อนอยู่ มีทั้งความลึกซึ้ง น่าค้นหา มีความพิเศษ ฉะนั้นจึงอยากให้อ่านทั้งหลายได้ลองอ่านและติดตามว่าสถานที่ๆน่าท่องเที่ยวของบ้านโป่งขวารนั้นสำคัญอย่างไร

ซึ่งจากการสอบถามน้องๆที่อยู่กลุ่มเดียวกันและก็อยู่ในบ้านโป่งขวาร น้องๆ ส่วนใหญ่ต่างบอกกันว่า สถานที่ต่างๆ ของบ้านโป่งขวารสวย อยากรู้อยากเห็น และเต็มไปด้วยความสุข มีน้องคนหนึ่งชื่อปาล์ม ได้บอก ว่าเวลาได้เที่ยวในบ้านโป่งขวาร เขารู้สึกอบอุ่น สุข และเพลิดเพลิน จากที่น้องๆ หลากๆ คนได้บอกมานั้น ส่วนใหญ่ก็จะคิดในแนวเดียวกัน ซึ่งรวมทั้งฉันด้วย เมื่อเราอยากรู้ เราก็ต้องไปดูกันว่าสถานที่ต่างๆ ที่อยู่ในบ้านโป่งขวารนั้นเป็นอย่างไร

หากเดินทางมาจาก อ.เกาะคา สถานที่แรกที่ยากให้ไปคือวัดโป่งขวาร หากต้องการไปวัด เมื่อตรงมาจาก อ.เกาะคา พอเห็นป้ายวัดโป่งขวารให้เลี้ยวซ้ายเข้าไป กล่าวถึงวัดโป่งขวารนั้น วัดโป่งขวารเป็นสถานที่ๆ ให้ทั้งความสวยงามและเป็นศูนย์รวมของประชาชนในหมู่บ้านที่ไปทำบุญกัน วัด โป่งขวารมีวิหาร มีเจดีย์ที่สวยงาม มีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และหน้าวัดโป่งขวารก็ยังมีต้นโพธิ์ที่ว่ากันว่าอาจจะเป็นต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในหมู่บ้านก็ได้ อีกอย่าง ในวัด โป่งขวารก็ยังมีประวัติน่าสนใจและรายละเอียดหลายอย่าง ซึ่งกลุ่มของดิฉันจะขอเสนอไว้ดังนี้

วัดโป่งขวาร ตั้งอยู่เลขที่ 12/1 บ้านโป่งขวาร หมู่ที่ 5 ตำบลแม่สั่น อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 15 ไร่ 2 งาน 30 ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ 130 เมตรจรดหมู่บ้าน ทิศใต้ประมาณ 130 เมตร จรดเหมือง ทิศตะวันออกประมาณ 125 เมตร จรดถนน ทิศตะวันตกประมาณ 125 เมตร จรดเหมือง อาคารเสนาสนะประกอบด้วยวิหาร ศาลาการเปรียญและกุฏิ ปูชนียวัตถุมีพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน และพระพุทธรูปไม้

ภาพที่ 6.2: วิหารวัดโป่งขวาร

วัดโป่งขวารสร้างเมื่อ พ.ศ.2405 การบริหารและการปกครองมีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนามคือ พระยศ พระศรี พระใจ พระแสง (พ.ศ.2490-32491) พระแก้ว ปญโญ (พ.ศ.2493-2496) พระสุญญ ภาวโร (พ.ศ.2496-2498) พระตาอินสุตา กาญจโน (พ.ศ.2498-2503) พระอายุพวน ปิยะอุตตโม (ตั้งแต่ พ.ศ.2508) ปัจจุบัน มี พระครูจันทรคำ จพทบุญโญ เป็นเจ้าอาวาส

เมื่อได้อ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวของวัดโป่งขาก กลุ่มดิฉันก็อยากเชิญชวนให้ผู้อ่านได้มาเที่ยวมาชมความสวยงามของวัดโป่งขากหากมีโอกาส

ภาพที่ 6.3: กลุ่มเยาวชนกำลังวาดภาพเพื่อถ่ายทอดความงามของวัดโป่งขาก

สถานที่ต่อมา ถ้าตรงมาจาก อ.เกาะคา แล้วเจอป้ายโรงเรียนบ้านโป่งขาก ให้เลี้ยวขวาแล้วตรงไปกล่าวถึงโรงเรียนบ้านโป่งขาก สถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ๆ ดิฉันและน้องๆ หลายคน ได้เคยศึกษา และบางคนกำลังศึกษาอยู่ในขณะนี้ โรงเรียนบ้านโป่งขากอาจจะไม่ใช่โรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่ใช่โรงเรียนดัง แต่โรงเรียนแห่งนี้ก็สามารถทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพได้ อีกอย่าง โรงเรียนบ้านโป่งขากยังมีกิจกรรมหลายอย่างที่สนุก เช่น มีการทำสวนเกษตรกรรม มีการเลี้ยงสัตว์ คือหมูกับปลา ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์ให้นักเรียน อีกทั้งโรงเรียนบ้านโป่งขากยังเต็มไปด้วยความร่มรื่น เต็มไปด้วยนักเรียนที่น่ารักและคุณครูที่ใจดี และ ยังมีความเป็นมาของการสร้างโรงเรียน ซึ่งกลุ่มดิฉันจะนำเสนอไว้ดังนี้

ภาพที่ 6.4: บรรยากาศการเรียนการสอนที่โรงเรียนบ้านโป่งขาก

โรงเรียนบ้านโป่งขวาง ตั้งอยู่เลขที่ 76/2 หมู่ 5 ตำบลแม่สัน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย 30 คน ระดับประถมศึกษา 66 คน เยาวชนที่ศึกษาอยู่โดยมากเป็นเยาวชนจากชุมชนบ้านโป่งขวางและชุมชนใกล้เคียง

ตามประวัติ แต่เดิมบ้านโป่งขวาง ไม่มีโรงเรียน นักเรียนต้องเข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านป่าเหียง ระยะทางจากบ้านโป่งขวางไปบ้านป่าเหียงเกินกว่า 2 กิโลเมตร การเดินทางต้องผ่านป่า ทางเดินคับแคบไม่สะดวกและไม่มั่นคง ดังนั้นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการศึกษา และราษฎรบ้านโป่งขวาง จึงได้ยื่นหนังสือขออนุมัติต่อนายอำเภอห้างฉัตร จัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้น โดยแยกออกจากโรงเรียนบ้านป่าเหียง เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2486 ต่อมาเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2496 คณะกรรมการศึกษาเห็นว่าอาคารชั่วคราวชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถใช้งานได้ จึงขออนุญาตรื้อถอนและย้ายนักเรียนเข้าไปเรียนที่ศาลาวัดโป่งขวาง เป็นเวลาทั้งหมด 4 ปี

ขณะนั้นนายสอง นั้นเปียงเป็นครูใหญ่ ได้พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการศึกษา และราษฎรบ้านโป่งขวาง ร่วมกันจัดหาที่ดินเพื่อสร้างอาคารถาวรขึ้น ได้ที่ดินจำนวน 2 ไร่ 32 ตารางวา โดยซื้อจากราษฎร เป็นเงิน 2,250 บาท และได้ดำเนินการสร้างอาคารเรียนถาวรขึ้น 1 หลัง เป็นอาคารยกพื้นมีระเบียง ขนาด 8 x 24 เมตร จำนวน 3 ห้องเรียน เป็นอาคารไม้หลังคามุงกระเบื้องสามเหลี่ยม เริ่มทำการก่อสร้าง ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2488 แล้วเสร็จวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2503 ต่อมาได้ล้อมรั้วทั้ง 4 ด้าน ขุดบ่อน้ำ 1 บ่อ สร้างส้วมชั่วคราว 1 หลัง มีนักเรียนเข้าเรียน 42 คน

ปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการศึกษาเห็นว่าสถานที่เดิมมีบริเวณคับแคบ อาคารเริ่มชำรุดจึงได้จับจองป่าทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้านโป่งขวาง ในเนื้อที่ 61 ไร่ 20 ตารางวา นายบุญทา อินต๊ะเสน ครูผู้ใหญ่ในขณะนั้นร่วมกับชาวบ้านขอความช่วยเหลือจาก ศอ.ลป. ภาคเหนือ เพื่อเตรียมสร้างอาคารเรียนได้เนื้อที่ 15 ไร่ ต่อมาปี พ.ศ. 2518 ทางราชการได้จัดสร้างอาคารเรียนขนาด 8 x 24 เมตร จำนวน 3 ห้องเรียน ด้วยงบประมาณ 165,000 บาท และราษฎรสมทบ 8,400 บาท ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2518 และได้ย้ายนักเรียนเข้าเรียนโรงเรียนใหม่ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 และได้รับงบประมาณสนับสนุนเรื่อยมา

พ.ศ. 2526 โรงเรียนได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของกลุ่มโรงเรียนเมืองยาว -แม่สัน และสำนักงานการศึกษาอำเภอห้างฉัตร

ปี พ.ศ. 2544 นายศักดิ์ แสงบุญเรือง ครูใหญ่ ร่วมกับคณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ร่วมกันจัดสร้างสนามกีฬาเอนกประสงค์ โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ คิดเป็นเงินประมาณ 75,000 บาท

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้าหมวดหมู่บ้าน ผู้ปกครอง และราษฎรบ้านโป่งขวาง ได้ร่วมกันจัดผ้าป่าเพื่อการศึกษาขึ้นเพื่อหาเงินจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนของนักเรียน ได้เงินทั้งสิ้นประมาณ 135,000 บาท และจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 7 เครื่องและได้มอบแก่ทางราชการ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2547 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พี่น้องประชาชน ร่วมกันสร้างอาคารห้องสมุดและศูนย์เทคโนโลยีและทำพิธีมอบให้โรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็กและชุมชนโดยใช้งบประมาณ 315,200 บาท โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านโป่งขวาง เปิดทำการสอน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 85 คน มีข้าราชการครูรวม 6 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน มีนายศักดิ์ นามะเสนเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 โรงเรียนบ้านป่าเหียง ได้นำนักเรียนมาเรียนรวม ตั้งแต่วันที่ 5

มิถุนายน พ.ศ. 2552 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 11 คน ครู 2 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 96 คน ครู 8 คน ผู้บริหาร 1 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน

ภาพที่ 6.5: สภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียนบ้านโป่งขวาง

เมื่อได้อ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนบ้านโป่งขวาง ดิฉันหวังว่าผู้อ่านคงจะได้รู้ถึงความเป็นมาของโรงเรียนบ้านโป่งขวาง ดิฉันจึงอยากให้อ่านหลายๆ ท่านเข้ามาเยี่ยมชมโรงเรียนแห่งนี้ คุณจะพบกับความน่ารักของเด็กๆ ในที่แห่งนี้และยังเป็นสถานที่ๆ เต็มไปด้วยความร่มรื่นและความสนุกสนานอีกด้วย สถานที่ต่อมาที่ดิฉันจะกล่าวถึงคือวัดม่อนไก่เขี่ย ซึ่งถ้ามาจาก อ.เกาะคา ให้ตรงไปเรื่อยๆ พอเห็นป้ายวัดให้เลี้ยวซ้ายตรงไปเกือบ 1 กิโลเมตร คุณจะเห็นวัดม่อนไก่เขี่ย ว่ากันว่าวัดแห่งนี้ มีประวัติที่ลึกลับและน่าค้นหา อีกทั้งสถานที่แห่งนี้ยังเต็มไปด้วยความสวยงามและผู้คนที่มาทำบุญ และยังมีวัดอุโบสถหลายๆ อย่างที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีต ประวัติของวัดม่อนไก่เขี่ยนี้มีทั้งความสนุก อ่านเพลินเพลิน ซึ่ง กลุ่มของดิฉันจะขอเสนอตำนานวัดม่อนไก่เขี่ยไว้ดังนี้

ในยุคสมัยครั้งกระโน้น คาดว่าเกือบพันกว่าปีที่ผ่านมา ม่อนไก่เขี่ยตั้งอยู่ที่บ้านโป่งขวาง เลขที่ 195 หมู่ 5 ตำบลแม่สัน อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ม่อนหรือภูเขาจอมๆ แห่งนี้เต็มไปด้วยป่าเขา ลำเนาไพร และลำธารน้ำไหลที่เปี่ยมล้น เต็มไปด้วยสัตว์ป่าน้อยใหญ่ทั้งสัตว์น้ำสัตว์บก ในบริเวณม่อนแห่งนี้ ยังมีถ้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่เป็นเมืองขนาดใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวเมืองลับแล เป็นเมืองที่เปี่ยมไปด้วย ผู้คนที่มีคุณธรรม ไม่โกหกปกคลุม ไม่หลอกหลวง ไม่แก่งแย่งกัน ไม่กระทำตนเป็นคนบาป ไม่ฆ่าสัตว์ มีสิ่งจะวาจา นอกจากนี้ยังมีไก่ขาว ตัวใหญ่เท่าพญาครุฑอาศัยอยู่ ทุกเช้าจะออกมาขันก้องไปทั่วทั้งราวป่า ชาวบ้านก็จะทราบทันทีว่า อรุณแห่งวันใหม่ได้เบิกฟ้าอีกครั้งหนึ่งแล้ว และไก่ขาวดังกล่าวยังเป็นไก่ที่ดูแลเมืองแห่งนี้อีกด้วย

พระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ หรือพระเถระที่มีพุทธคุณบางส่วนได้เคยมาอาศัยและปกครอง เจริญภาวนา ตั้งสมาธิจิตอยู่ ณ ม่อนแห่งนี้มาแล้วหลายต่อหลายองค์ ตามตำนานเล่าว่าพระสงฆ์หลายองค์ที่ขึ้นมาจำวัดนั่งวิปัสณาที่ม่อนแห่งนี้ ในแต่ละครั้งจะนั่งกันเป็นเดือนๆ บางองค์นานหลายเดือน โดยไม่ลงมาจับดินจับบาต

กับชาวบ้านที่มีบ้านเรือนอาศัย ยอยุ่ไม่ไกลจากม่อนแห่งนี้มากนัก ซึ่งในยุคนั้นมีหมู่บ้านอยู่สองแห่งคือบ้านห้วยหล่มและบ้านห้วยลับ ซึ่งชาวบ้านในยุคนี้ต่างก็เชื่อว่า พระที่มีพุทธคุณและมีบารมีที่แกร่งกล้าจะสามารถออกบิณฑบาตกับผู้คนในเมืองลับแล ได้ข้าวทิพย์ขบฉันอมอยู่ได้นาน ก็สามารถที่เจริญภาวนาศีลได้อย่างเต็มที่และรุ่งเรืองทางด้านจิตสมาธิ จนในที่สุดด้วยจิตที่บริสุทธิ์เข้าถึงธรรมที่แท้จริง ก็บรรลุโสดาบันได้ในที่สุด

ในยุคเดียวกันนี้เอง การติดต่อกันระหว่างมนุษย์ที่ยังเต็มไปด้วยกิเลสกับมนุษย์ที่เรียกว่าชาวลับแลนั้นก็มิได้อยู่ข้างแม้จะไม่เคยที่จะมารวมกันหรือสนทนาปราศรัยกันก็ตาม แต่ก็มีกรหิยบิณฑบาตซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อชาวบ้านชาวเมืองต้องการที่จะจัดงานบุญงานกุศลต่าง ๆ เมื่อขาดถ้วยโถโอชาม ก็จะมีการทำพิธีขอข้าวของเครื่องใช้จากชาวลับแล ซึ่งก็จะได้ตามที่ต้องการ แต่ต้องมีสัจจะวาจาว่า จะคืนให้ครบตามจำนวนที่ไปยืมมา เมื่อทำพิธีขอแล้ว ในวันรุ่งขึ้นก็จะมีข้าวของเครื่องใช้ตามที่ขอมาวางไว้ เป็นอยู่อย่างนี้มาช้านานเพราะคนในยุคนี้ก็มีศีลธรรมมีสัจจะวาจาและไม่เอาสิ่งของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตน การติดต่อกันจึงเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพราะบ่อยครั้งที่ชาวบ้านจะเห็นปรากฏการณ์มหัศจรรย์ที่ปรากฏขึ้นที่ยอดม่อนแห่งนี้ คือมีแสงสว่างไสว มีเสียงดนตรี มีการร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน แต่พอมีใครที่ต้องการ พิสูจน์ ขึ้นมาดูก็ปรากฏว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นแต่อย่างใด เป็นเรื่องที่แปลกและเร้นลับ

มีอยู่ครั้งหนึ่ง มีหนุ่มคนชื่อที่อยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ได้หลงเข้าไปในเมืองลับแล เพราะเป็นคนซื่อสัตย์จึงได้แต่งงานกับสาวชาวลับแล อยู่กินจนภรรยาตั้งท้องแล้วคลอดบุตรออกมา มีอยู่วันหนึ่งภรรยาไม่อยู่ไปทำธุระในเมืองลับแล ลูกได้ร้องไห้หาแม่อย่างหนัก ในที่สุดหนุ่มคนดังกล่าวก็หลุดปากโกหกลูกออกไปว่า แม่มาแล้ว ๆ เท่านั้นเอง เมื่อภรรยากลับมาบอกว่าเป็นไม่มีสัจจะเพียงพอ พี่ได้พูดโกหกเสียแล้ว ทางชาวลับแลไม่สามารถที่จะรับพี่อยู่ได้อีกต่อไป แม้ฝ่ายสามีจะพยายามขออภัยและขอแก้ตัวอย่างไรก็ไม่เป็นผล ในที่สุดชาวเมืองก็ให้เดินทางกลับแล้วมาส่งยังนอกเมืองที่เป็นเขตป่าแล้วบอกทางให้ พร้อมกันนั้น ก็ได้มอบหัวขิงหัวข่าให้จำนวนมาก เมื่อชายคนดังกล่าวเดินกลับมาก็นึกหนักมากขึ้น จึงโยนทิ้งมาตลอดทาง จนเหลือไม่มากนัก แต่พอเข้าสู่หมู่บ้านของตนเอง เมื่อล้วงเอาหัวขิงหัวข่าออกมา ก็พบว่าทั้งหมดนั้นเป็นทองคำ หนุ่มนั้นถึงกับเป็นลมเพราะความเสียดายเพราะเหลืออยู่เพียงหัวสองหัวเท่านั้น ต่อมาไม่นานนักชายคนดังกล่าวสุดที่จะทนต่อความคิดถึงลูกและภรรยาของตนได้จึงได้ออกบวช จนในที่สุดก็สำเร็จอรหันต์ในที่สุด

ต่อมาเมื่อมีการขยายอำนาจของมนุษย์ที่ต้องการอาณาจักร ต้องการอำนาจและความเป็นใหญ่ จึงได้มีการออกตั้งหัวเมืองต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นทำเลที่จะสามารถสยบข้าศึกได้ ม่อนไก่เขี่ยก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่มีการตั้งเมืองขึ้น ผู้คนเริ่มขาดคุณธรรม เกิดการลักขโมย การรบราฆ่าฟันกัน และการโกหกต่อกันมากขึ้น เมื่อมีการขอยืมข้าวของเครื่องใช้เมื่อได้มาก็ไม่เอาไปคืน จนครั้งหนึ่งเมื่อนำมาคืนไม่ครบ ได้มีไก่ขาวตัวดังกล่าวออกมาเหยียบและเหย้าข้าวของเครื่องใช้ด้วยโถโอชามแตกกระจัดกระจายไปทั่วทั้งม่อน ปรากฏหลักฐานให้เห็นได้ในปัจจุบันนี้ ซึ่งพบเศษซากถ้วยชามโบราณกระจัดกระจายไปทั่ว ไม่นานนักม่อนแห่งนี้ก็กลายเป็นเมืองด่าน โดยในยุคที่พม่าเรืองอำนาจ ได้ให้น้องชายของบุเรงนอง ชื่อเมืองคองมาเป็นเจ้าเมืองที่นี่ มีการรบราฆ่าฟันทำให้ผู้คนล้มตายกันเป็นจำนวนมาก จนชาวเมืองบางส่วนหนีมาตั้งเมืองขึ้นใหม่ในอำเภอเกาะคาในปัจจุบัน ที่วัดพระธาตุลำปางหลวงเพื่อตั้งมั่นกันข้าศึก ซึ่งเมื่อหลายปีที่ผ่านมา ได้มีการขุดสระน้ำที่โรงเรียนแห่งหนึ่งขึ้น พบหอก ดาบ ง้าว และเครื่องมือในการรบและหม้อชนิดต่าง ๆ จำนวนมาก ชาวบ้านไม่กล้าที่จะเก็บไว้จึงได้นำไปไว้ที่วัดแห่งหนึ่งในพื้นที่อำเภอเกาะคา จนกระทั่งบัดนี้

ต่อมาเข้าสู่ยุคของเจ้าแม่จามเทวีเรืองอำนาจได้ ขับไล่ข้าศึกมาเรื่อย ๆ จนสามารถได้เมืองพระกะเต็น (เมืองเถินปัจจุบัน) ซึ่งมีพระเป็นผู้ครองเมืองและเมืองม่อนไก่เขี่ย แล้วต่อมาได้มีการขยายเมืองออกเป็นปึกทั้งสองข้างด้านหนึ่งมาตั้งขึ้นที่ตรงวัดพระแก้วดอนเต้า หรือที่ตั้งเมืองลำปางปัจจุบัน อีกด้านหนึ่งมาตั้งที่อำเภอเกาะคา คาดว่าจะเป็นวัดพระธาตุลำปางหลวงที่มีการหนีจากม่อนไก่เขี่ย มาตั้งแล้วเรียกตามเมืองเดิมว่าเมือง กุก ๆ นคร มีสัญลักษณ์เป็นไก่ขาวจนกระทั่งบัดนี้ ซึ่งทางกรมศิลปากร ที่มาสืบหาข้าวของและเศษ

วัตถุโบราณที่ขุดพบ ทราบว่าจะอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 19 หรือ 20 ก็อยู่ในราว ๆ พันกว่าปีที่ผ่านมา (ตามข้อสันนิษฐาน) และมีการขึ้นบัญชีให้ม่อนไก่อี๋ยแห่งนี้เป็นโบราณสถานที่ต้องดูแลโดยกรมศิลปากร

สำหรับสภาพของม่อนไก่อี๋ยในปัจจุบันนั้น มีวัตถุโบราณอายุเป็นพัน ๆ ปี กระจุกกระจายเต็มไปทั้งม่อนแห่งนี้ ทั้งถ้วยโถโอชาม ข้าวของเครื่องใช้ และมีการขุดพบวัตถุโบราณอีกหลายชิ้น ทั้งรูปปั้นวัวควาย และพบว่ามีลักษณะกองหินที่คล้ายจะเป็นเตาเผาโบราณขนาดใหญ่อยู่ที่เชิงบันไดขึ้นวัดทางด้านหน้า นอกจากนี้ก็พบกระดูกคนโบราณอีกจำนวนมากคาดว่าอาจจะเป็นกระดูกของนักรบในยุคนั้น และเมื่อครั้งกระนั้นหลังจากที่บ้านเมืองสงบลง ท่านครูบาศรีวิชัยได้ขึ้นมาจำศีลภาวนาที่ม่อนแห่งนี้ และพบกองอิฐที่เป็นเจดีย์เก่าที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นเจดีย์ไก่อี๋ย ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ได้ทนต์โถมลง จึงนำชาวบ้านเข้าทำการบูรณะปฏิสังขรณ์จนดีขึ้น และเรียกเจดีย์แห่งนี้ว่าพระธาตุม่อนไก่อี๋ย และในขณะนั้นวัดม่อนไก่อี๋ยได้รับการทะนุบำรุงอย่างดี และกำลังศึกษาเพื่อค้นหาสิ่งของที่กระจัดกระจายนำมาเก็บไว้เป็นสมบัติของวัดต่อไป โดยมีพระอาจารย์หลวงพ่อพระเทพนุกุลมาธัมโมเป็นผู้ดูแลและรักษาสมบัติอันล้ำค่าของชาวลำปางไว้เพื่ออนุรักษ์และรักษาไว้ให้กับลูกหลานชาวลำปางสืบไป

เมื่อท่านได้อ่านตำนานวัดม่อนไก่อี๋ย ดิฉันคิดว่าท่านก็คงแอบอมยิ้มอยู่ในใจ สนุกและเพลิดเพลินไปกับตำนานวัดม่อนไก่อี๋ย ดิฉันจึงอยากให้คุณทั้งหลายได้ลองเข้ามาเที่ยวและมาเยี่ยมชมวัดม่อนไก่อี๋ยที่เต็มไปด้วยความสวยงามลึกลับและน่าค้นหา อย่าลืมาเที่ยวบ้านโป่งขวากกันนะคะ

3. การละเล่นและการแสดง

กลุ่มเยาวชนบ้านโป่งขวาก ประกอบด้วยกลุ่มเยาวชนหญิง 3 คนเป็นแกนหลัก คือ ด.ญ.อัญญา จินะปา ด.ญรัตน์ภรณ์ กาวิชัย และ ด.ญ.ณัฐธิดา นามกุนนา ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการละเล่นและการแสดงที่สำคัญของคนเฒ่าคนแก่บ้านโป่งขวากไว้ดังต่อไปนี้

3.1 ประเภทของการแสดง

จ้อย

จ้อย หมายถึง การขับลำนำอย่างหนึ่งของภาคเหนือ เป็นถ้อยคำที่คล้องจอง เป็นภาษาพื้นบ้าน เป็นลำนำที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อความสนุกสนานของชายหนุ่มที่ไปเที่ยวบ้านสาวในเวลากลางคืนเพื่อเกี้ยวสาว

ตัวอย่างจ้อยแ่วสาวของบ้านโป่งขวาก

เด็กมาอ่อนจ๋อนดาวค้อนตองฟ้า ไก่ตักปีกกล้าชันเลย เด็กมามอยๆ ผุ่งนกแก้วเมย มาฮ้องรำเวย คุงๆกันเล่น ผัวไผ่ผัวมัน สนุกมันเล่น อยู่ตามบุญเพยกิ่งไม้ เด็กมามอยๆ น้ำอ้อยตั้นกลอน ยิ่งเข้าไปนอนจ้ายลาออกข้า

ซอ

ซอ เป็นการขับร้องเพลงซอ ซึ่งร้องกันสดๆโต้ตอบระหว่างชายหญิง โดยใช้มีเครื่องดนตรีปีบรรเลงประกอบ เนื้อหาการซอเป็นการพรรณนาถึงสิ่งต่างๆตามธรรมชาติ การเกี้ยวพาราสี งานปอยหลวง ฯลฯ

คำว

คำว เป็นคำร้อยกรองที่กวีทางภาคเหนือนิยมแต่งกัน ลักษณะคำประพันธ์คล้ายกลอนแปด มีลักษณะสัมผัส การประพันธ์คำวเป็นการเรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นเป็นระเบียบเหมือนลูกโซ่ คือมีสัมผัสคล้องจองกันไป

ตัวอย่างคำวบ้านโป่งขวก

คำวบุตรตาเหย

บุตรตาเหย ดูลาลูกเล็ก แม่ตุ๊กเพื่อเจ้า ปอหอดหิวโหย แม่ก้อยอัดทน ปามานลูกเต้า
อึดกินอาหาร คนจาคาบข้าว ของกินเผ็ดเค็ม แสบฮ้อน แม่ก้อยฮักษา กะพะในต้อง
ปออดอ่อนหิวแลง ยามแม่นั่งลูก อึดกินใจแข็ง จะนั่งนอนแสง ก้าวสั้นต้อง ก้าวลำบากใจ
ประกายในท้อง กำนงานมีละไว้ ตักน้ำเกือหมู โปะะหลัวผ่าไม้ แม่ก๊ตลอด เจ้าในครรรค์
ยามแม่นั่งลูก แม่ก้อยเกาะผืน หาใจออกดั่ง อิดหิวอ่อนอ่อน แม่ลำบากใจ เปียงนกถูกบัว
ของนายพรานถูกมัด เลอะๆหาวๆลมขึ้นเสียบก๊ต ยามเมื่อแม่เจ้าปามาน ตั้งเดือนมาแล้ว
แม่ต้องตุ๊กผาน ไว้หาของตาน บุญคุณแม่เจ้า แม่ลำบากใจ ยามเกิดลูกเต้า ข้าได้นอนอิงเต็กเมอะ
สะลีป็นผืน แม่อิงเตอะเมอะ แล้วเกิดลูกเต้ายามดู บุญแม่บ้านัก คงตายเป็นผี ชีวิตอินทรีย์
ลิมดั่งกางด้าง ส่วนป้อปิดดำ มานั่งป้อข้าง เอน้ำยาถูกร้าย เอาตวงกลางผน ใส่สมหื้อป้าย สติแม่ได้คืนมา
ลมขึ้นปานกว้าง มีดพล่างแก่นตา ใจแม่ตีมา เล็งเห็นลูกเต้า แม่ก๊ตในใจ ว่าเจ้าเหยเจ้า แล้วอุ้มเอามา
ปอกปึกเลื่อเอา แผ่นผ้างมาปึก ยกเอาใส่โด่งแปงดี แล้วจึงเรียกร้อง ว่าผีเฮี้ยผี ว่าปอสามตี แล้วตี
ต๋อยดั่ง แม่ลำบากใจ เสียงดั่งก่งๆ ยกเอามาตำเนียดไว้ แม่ก้อยรักษา ดูลาลูกไว้ ก้อตีกเพื่อเจ้าปอลอ
แม่นั่งยากลำบาก หลังปอคดขอ กั้นป็นเดือนพอ ไปไหนบได้ ก้าวเจ้าบุตรตา ลูกแม่จักให้ เต่านั่งนอนเป็ง ปละ

4. ภาษาพื้นเมือง

ภาษาพื้นเมืองที่ใช้ในบ้านโป่งขวกคือภาษาลัวะ ซึ่งในบริบทของบ้านโป่งขวกนี้ ภาษาลัวะดังกล่าว แตกต่างจากภาษาลัวะที่ชาวเขาเผ่าลัวะใช้ เนื่องจากชาวบ้านโป่งขวกได้อพยพมาตั้งรกรากในพื้นที่ราบซึ่งเป็นที่ตั้งชุมชนในปัจจุบันมาเป็นเวลายาวนานแล้ว ดังนั้น ภาษาลัวะในนิยามของบ้านโป่งขวก จึงเป็นภาษาคำเมืองที่มีการออกเสียงเพี้ยนไป หรือมีคำศัพท์เฉพาะที่บัญญัติขึ้นใช้เอง แต่ในการรับรู้ของชาวบ้านโป่งขวกและชาวชุมชนใกล้เคียง ถือว่าภาษาคำเมืองที่ชาวบ้านโป่งขวกใช้สนทนากันเหล่านี้เป็นภาษาลัวะ ซึ่งกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนได้รวบรวมคำศัพท์ต่างๆ และตัวอย่างประโยคที่สนทนาเป็นภาษาลัวะ บ้านโป่งขวกทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ และจากการรวบรวมและคัดสรรจากเอกสารต่างๆ มาดังต่อไปนี้

4.1 ภาษาลัวะบ้านโป่งขวก

กาดโม้	หมายถึง	ตลาด
เก้อ	หมายถึง	เกลือ
ก๊ิบ	หมายถึง	งอบ
เกิบ	หมายถึง	รองเท้า
โก้	หมายถึง	กล้วย
กู่	หมายถึง	ฉันทน์ (คำสรรพนามบุรุษที่ 1)
ก๊อก	หมายถึง	แก้วน้ำ
กะไหล	หมายถึง	ชั้น

เกิด	หมายถึง	เกลียด
ขหนุม	หมายถึง	ขนม
โหด	หมายถึง	โกรธ
เขต	หมายถึง	เขียด
โไซ	หมายถึง	สะพาน
โไซกหนาม	หมายถึง	หนาม
ขอปีก	หมายถึง	จอบ
เชิง	หมายถึง	เขียง
ช่าน	หมายถึง	ชี้เกี้ยว
เข้า	หมายถึง	ข้าว
คะหย่า	หมายถึง	มาก
กายแพอก	หมายถึง	ควายเผือก
เคอ	หมายถึง	เครื่อ
เคาะ	หมายถึง	ค้นหา
โค	หมายถึง	เสื้อผ้าอาภรณ์
โง	หมายถึง	วัว
งาว	หมายถึง	ไม่ฉลาด
จ่าง	หมายถึง	เป็น
เจอก	หมายถึง	เขือก
เด็น	หมายถึง	เดือน
เด็ก	หมายถึง	ดึก
เดิด	หมายถึง	ดำ-ตุ-เตือดร้อน
เตน	หมายถึง	เทียน
เตง	หมายถึง	เตียงนอน
โด้	หมายถึง	ตัว
โด้ง	หมายถึง	ทุ่งนา
เต๋อ	หมายถึง	เยอะ
โถ่	หมายถึง	ถั่ว
เถง	หมายถึง	ตอบโต้
นุมีโย	หมายถึง	ลำไย
น้ำ	หมายถึง	น้ำ
บ่าก้วย	หมายถึง	ฝรั่ง
บ่าป่าว	หมายถึง	มะพร้าว
บ่าไก่อ้เตด	หมายถึง	มะละกอ
บ่าเขอ	หมายถึง	มะเขือ
บ่าเขอสู่ม	หมายถึง	มะเขือส้ม
บ่าต้อง	หมายถึง	กระท้อน
บ่าเพ็ง	หมายถึง	มะเฟือง
บ่าโหม่ง	หมายถึง	มะม่วง

ป่าหยัง	หมายถึง	อะไร
ป่าเยะ	หมายถึง	ไม่ทำ
ปุ่น	หมายถึง	โน้น
เปง	หมายถึง	เรียบ
โปด	หมายถึง	ปวด
เม	หมายถึง	เมีย, ภรรยา
เม่ง	หมายถึง	เมียง
เมอบ้าน	หมายถึง	กลับบ้าน
แมงงุ่น	หมายถึง	แมลง
โหมก	หมายถึง	หมวก
แมะ	หมายถึง	ป่า, ไกล่ซิด
แม่โหลง	หมายถึง	แม่หลวง (ภรรยาผู้ใหญ่บ้าน)
หยา	หมายถึง	ยา
หยุบ	หมายถึง	จับ
เยะ	หมายถึง	ทำ
เหย่น	หมายถึง	ปลาไหล
เหย่ม	หมายถึง	เยียม
รถเค่ง	หมายถึง	รถเครื่อง
เร็ง	หมายถึง	เรื่อง
โหล	หมายถึง	ฟัน
โหลง	หมายถึง	หลวง
เหล็ก	หมายถึง	เหล็ก
เวง	หมายถึง	เวียง (ในเมือง)
สะเลม	หมายถึง	สะเดา
สุด	หมายถึง	มั่ง
เส	หมายถึง	เสีย
เสง	หมายถึง	เสียง
เสอ	หมายถึง	เสือ
เสื่อ	หมายถึง	เสื่อ
โสน	หมายถึง	สวน
โห	หมายถึง	หัว
หอมโต้น	หมายถึง	สระระแห่น
หอมโป	หมายถึง	หอมกินใบ (หอมบัว)
โหก, เฮ	หมายถึง	รกรุงรัง
ห้า	หมายถึง	ปลาห้า
หู่	หมายถึง	รู้
หุนตาง	หมายถึง	ถนน
โหมง	หมายถึง	หมวก
หน่อแม	หมายถึง	หน่อไม้

อ่อย	หมายถึง	เด็ก
อีโฮก	หมายถึง	ลูกอ๊อด
โอัน	หมายถึง	อ้วน
เฮอ	หมายถึง	เรือ
เฮือบั่น	หมายถึง	เครื่องบิน
เฮือน	หมายถึง	บ้าน
โองเฮน	หมายถึง	โรงเรียน
โองบ้าน	หมายถึง	โรงพยาบาล
เฮ่อ	หมายถึง	เหงื่อ

4.2 ตัวอย่างประโยคภาษาลำละบ้านโป่งขวาง

แปะ...เฮาไปซื้ดหน่อแม่มูน	หมายถึง	“ไป...เราไปซื้ดหน่อไม้ป่าโน่น”
ไปซื้ดปุ่นมาฮื้อแม่หลวงกำเลาะ	หมายถึง	“ไปซื้ดปุ่นมาให้ยายหน้อย”
เฮินหลังนี้้งามหน่อ	หมายถึง	“บ้านเรือนหลังนี้สวยงามนะ”
สุจะไปเยะกำนอะหยัง	หมายถึง	“เจ้าจะไปทำงานอะไร”
อ๋อนเหยสุกิ้นป่าโมงก่อ	หมายถึง	“เด็กๆจำหนูกิ้นมะม่วงมัย”
ขอซื้ดเม้งอ่วยเลาะ	หมายถึง	“ขอซื้ดเมี่ยงหน้อย”
กิ้นเข้ากับหยัง	หมายถึง	“กิ้นเข้ากับอะไร”
แปะ...ไปเกี่ยวเข้า	หมายถึง	“ไป..ไปเกี่ยวข้าวกัน”
แปะ...เฮาไปแพะไปเคาะเห็ดดอย	หมายถึง	“ไป..เราไปป่าไปหาเห็ดดอย”
เดิ่นนี้เสอะหยัง	หมายถึง	“เดือนนี้เสียอะไร” (ในเดือนนี้มีวันไหนที่ไม่เป็นมงคล)

4.3 สำนวนที่ใช้บ่อย

ป่าดื้ออยู่	หมายถึง	ไม่สบาย, เป็นไข้, ปวดเมื่อย
โปดเน้อโปดโต	หมายถึง	เมื่อยเนื้อเมื่อยตัว
โปดโห้โห้ฮ้อน	หมายถึง	ปวดหัวตัวร้อน
ไผหว่า, ไผวา	หมายถึง	ใครว่า
จำเหลอคับเหนอ	หมายถึง	อวดดี อวดเด่น
เหลอเจอะเบอะ	หมายถึง	เหลือเยอะเยะ
ห้ามเยะหน้า	หมายถึง	อย่าทำ
ฮ้อนล้าฮอนเหลอ	หมายถึง	ร้อนมาก (อากาศ)

กลุ่มเยาวชนได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์แม่หลวงตุ่น นามะเสนและ แม่หลวงไฟ จินะปา และข้อมูลบางส่วนมาจากเอกสารแผนปฏิบัติการงานภาษาไทยเรื่องภาษาลำละ ที่ ด.ญ.เพ็ญพร มณีวรรณ ด.ช.รณชัย พูลพันธ์ ด.ช.อนิรุต อินสุตา ด.ญ.สมหญิง ชัยก และ ด.ญ.นิตานุช ไชยชนะ นักเรียนชั้น ป.4 โรงเรียนบ้านโป่งขวาง เป็นผู้จัดทำ โดยมีอาจารย์วรรณา ฉัตรอินตาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

5. อาหารท้องถิ่น

ประเด็นอาหารท้องถิ่นเป็นประเด็นที่กลุ่มเยาวชน นำโดยกลุ่มเยาวชนหญิง 3 คนและเยาวชนชาย 1 คน คือ ด.ญ.พลอยประภา แก้วจินตะ ด.ญ.ธัญวรัตน์ นามะเสน ด.ญ.ศิริพรรณ บรรพธรรม และ ด.ช.ภัทรพงษ์ กาวิชัย เป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพูดคุยสอบถามพ่อแม่ผู้ปกครอง ต่อไปนี้เป็นข้อมูลจากการรวบรวม เรียบเรียง และบันทึกโดยกลุ่มเยาวชน

ดิฉันและกลุ่มเพื่อนๆ เป็นเด็กบ้านโป่งขวางได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอาหาร สมุนไพรและยาพื้นบ้าน ซึ่งดิฉันไม่เคยรู้มาก่อนที่บ้านดิฉันมีอาหารมากมายขนาดนี้ และยังได้รู้อีกว่าบ้านโป่งขวางมียาพื้นบ้าน เช่นปูเลย มีสรรพคุณแก้อาการปวดท้อง ดิฉันหวัง ว่าเรื่องที่ดิฉันและเพื่อนๆ รวบรวมมาจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย และอยากจะขอเชิญทุกๆ คนลองทำสูตรอาหารเหล่านี้เพื่อรับประทานดูและจะติดใจ และจะรู้ว่าบ้านโป่งขวางเป็นหมู่บ้านที่มีความหลากหลายในด้านต่างๆ ต่อไปนี้เป็นสูตรอาหารของบ้านโป่งขวาง

ย่านหอมไม้

ซื้อหอมไม้หรือไปเก็บเอง แคะเปลือกหอมไม้และนำไปล้าง นำมาต้มสุก ขูดหอมไม้ให้เป็นฝอย ตำพริกชี้หนูสด โขลกใส่เกลือชนิดน้อย นำมาปรุงกับหอมไม้ เติมน้ำปูแล้วใส่ใบหอมประมาณ 2-3 ใบ ใส่ยอดก้อมก้อ 6-7 ยอด ใบขิง 3-4 ใบ

แกงแคกบ

เตรียมกบประมาณ 3-4 ตัว โดยนำใส่และตักออกมา ล้างให้สะอาดและสับให้ละเอียด น้ำพริกแกงแค โขลกพริกชี้หนู 7 เม็ด ใส่ปลาร้า 1 ช้อน กะปิ 1 ช้อน ช่า 1-2 แว่น ทั้งหมดนำมาโขลกให้ละเอียดเข้ากัน

ตั้งหม้อแกงใส่น้ำต้มให้เดือด นำน้ำพริกที่โขลกไว้ไปเจียวในกระทะให้เหลืองหอม หลังจากนั้นนำเนื้อกบสับละเอียดไปผัดพอเหลือง แล้วตักทั้งหมดมาใส่หม้อแกงจนเดือดหอม ใส่ผักลงไป

ผักที่ใส่ในแกงแค มะเขือหอม 4 ลูก เห็ดนางฟ้าหรือเห็ดลม 6-7 ดอก ถั่วฝักยาว 3-4 ต้น ยอดฟักทองพอประมาณ ผักชะอม 2-3 ต้น ผักหอมเฒ่า 2-3 ต้น ยอดผักกาด 3-4 ต้น

ใส่มะเขือลงไปในหม้อแกง แล้วใส่ผักอื่นๆ ตามลงไป ปรุงรสตามใจชอบ (อาจใส่พริกสดหรือพริกแห้งเพิ่มก็ได้)

ลาบปลาดุก

ขูดปลาดุกให้หมดเมือก ผ่าท้อง ควักไส้ออก ล้างให้สะอาด บั้งตัวปลาทั้ง 2 ด้าน นำไปย่างพอสุก แคะเอาแต่เนื้อ สับหยาบๆ เสร็จแล้วนำปลาดุกกับข้าวคั่ว พริกป่น ช่า หอมแดง ใบมะกรูดปรุงรสด้วยน้ำปลา น้ำมะนาว โรยใบสะระแหน่ ต้นหอม จัดใส่จาน รับประทานกับผักสด เช่น กะหล่ำปลี ถั่วฝักยาว ใบโหระพา

ต้มเค็มเห็ดถอบ

ส่วนผสม เห็ดถอบและเกลือ วิธีทำ นำเห็ดถอบลงต้มในน้ำเดือด ใส่เกลือลงไปพอประมาณ คอยชิมรสให้ออกรสเค็มนิดๆ รับประทานกับน้ำพริกแดง

แกงเห็ดถอบ

ส่วนผสม เห็ดถอบ พริกแห้ง กระเทียม ปลาร้า ยอดโอบมะขาม หรือ โอบมะเหม้า
เครื่องพริกแกง

- พริกแห้ง 3 – 5 เม็ด
- กระเทียม 10 กลีบ
- ปลาร้า ½ ซ้อนโต๊ะ

นำส่วนผสมเหล่านี้มาโขลกพอหยาบ

วิธีทำ ต้มน้ำให้เดือด ใส่เครื่องแกง พอน้ำเดือดใส่เห็ดถอบ ต้มไปเรื่อยๆ จนเห็ดนิ่ม ใส่โอบมะขามอ่อนหรือโอบมะเหม้าลงไป

สมุนไพรพื้นบ้าน

นำต้นปูลุยไปต้ม 2-3 นาทีแล้วนำน้ำปูลุยมาต้มแก้อาการปวดท้อง

นำใบฝรั่งและใบทับทิมมาต้มด้วยกัน แล้วนำน้ำมาต้มแก้อาการปวดท้อง

วุ้นจากว่านหางจระเข้นำมาทาแผลพุพอง

6. ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วม

ภายใต้หัวข้อนี้ เป็นการนำเสนอความรู้สึกของผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายเยาวชน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มเยาวชน อาจารย์และพี่เลี้ยงค่าย และตัวแทนผู้ใหญ่ในชุมชน ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่ได้ประมวลขณะทำกิจกรรมค่ายเยาวชน อนึ่ง ยังมีความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภายหลังการทำเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน ดังที่ได้สรุปสาระสำคัญไปแล้วในบทที่ 5 ซึ่งมีความคิดเห็นจากผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายเยาวชนบางส่วนมีดังต่อไปนี้

“มาเข้าค่ายที่นี้สนุกมากได้รู้จักพี่ๆหลายคน พี่ๆสอนร้องเพลงและเต้นหลายเพลง แล้ว พี่ๆก็เล่าเรื่องตลกให้ฟัง ชอบพี่ๆน้อย พี่หนึ่ง พี่เบงค์ พี่โบ ฯลฯ ได้เล่นเกมหลายเกม และได้กินขนม ครั้งหน้าอยากให้พี่ๆมาอีก รักพี่ๆทุกคน หนูอยู่หมู่บ้านนี้มีความสุขมากๆ มีสถานที่ให้เที่ยว เช่น วัด ตลาด ฯลฯ และมีเพื่อนเล่นหลายคน บางวันก็ไปหาเห็ดกับยาย ไปดูป่าเล็กจับปลา หนูจะนำความรู้ที่พี่ๆสอนไปเผยแพร่ให้ผู้ใหญ่”

ด.ญ.สุทธิกานต์ วงศ์ไชย (กาพิวัส) ชั้น ป.4

“ฉันรู้สึกสนุกมากๆที่ได้มาเข้าค่ายวันนี้ ฉันได้เต้น ได้ร้องเพลง ได้เล่น และได้วาดภาพ ได้ศึกษาความรู้ ได้สวดมนต์ไหว้พระ

รู้สึกภูมิใจที่หมู่บ้านโป่งขวางทำความสะอาดวัดโป่งขวางให้สวยงาม มีสถานที่ที่สวยงาม มีภาษาลัวะ และมีงานวัดทำบุญกัน ฉันได้มีความรู้เรื่องการสวดมนต์แผ่เมตตา หมู่บ้านโป่งขวางมีประเพณีที่สวยงาม มีภาษาไทยที่ใช้พูด มีอาหารแบบโบราณ เช่น ข้าวต้มมัด ฝอยทอง ทองหยิบ ขน มเปี้ยกปูน แกงเห็ดถอบ ขนมจีน ต้มส้มไก่”

ด.ช.พลพล โกติ เลขที่ 3 ชั้น ป.6

“ฉันได้รับความสนุกสนาน และได้รับความรู้เรื่องการวาดภาพ เต็ม และร้องเพลง ฉันรู้สึกภูมิใจที่มีภาษาลัวะ ภาษาไทย มีประเพณีแม่เมตตาเป็นทำนองตักบาตร แม่ไม้คำสรี อาหารพื้นเมือง เช่น แกงเหินถอบ แกงผักชะอม”

ด.ญ.ธนิตยา ยันวงศ์ ชั้น ป.2

“การมาเข้าค่ายครั้งนี้สนุกสนานมาก และได้รับความรู้หลายอย่าง ได้กินขนมหลายอย่าง ผมมีความรู้สึกอยากมาอีก และอยากให้โครงการนี้มีมาอีกครั้ง ได้รู้ประวัติเกี่ยวกับบ้านโป่งขวาง และได้รู้จักพี่ๆที่มาร่วมโครงการนี้หลายคน เช่น ครูก็อบมีนิสัยรักเด็ก แล้วก็เล่นเกม ได้ร้องเพลง และได้วาดภาพ เป็นต้น ผมรักหมู่บ้านโป่งขวางเพราะว่าเป็นบ้านเกิดของผม แล้วคนในหมู่บ้านโป่งขวางก็นิสัยดีกันเกือบจะทุกคน และหมู่บ้านโป่งขวางยังมีโรงเรียนให้ผมเรียนด้วย ในโรงเรียนมีห้อง คอมพิวเตอร์ มีห้องสมุด มีห้องจริยะ มีห้องเรียนหนังสือ และก็มีโรงอาหาร และได้พบกับเพื่อนของผมหลายคน มีครูที่ดีและรักเด็กๆ รอบรอบ โรงเรียนก็ยังมีบ่อเลี้ยงปลา 6 ที่ และรอบๆห้องจริยะก็มีโรงรถ มีห้องน้ำ และก็มีต้นไม้หลายต้น เพราะอย่างนี้ผมจึงรักบ้านโป่งขวางที่สุดในโลก”

ด.ช.อัสตาวุฒิ ทองเตजा เลขที่ 4 ชั้น ป.6

“ฉันสนุกกับค่ายมากๆ ได้เรียนรู้ ได้เล่นเกม ได้ร้อง ได้กินขนม ฉันได้สวดมนต์ไหว้พระ ฉันมาวันนี้เป็นวันแรก ฉันรู้สึกชอบหมู่บ้านของฉัน เพราะว่ามีประเพณีต่างๆ มีภาษาลัวะ มีวัด และโรงเรียนที่สวย ยงาม คุณครูก็ใจดี ชาวบ้านสามัคคี”

ด.ช.สรศักดิ์ บุญตั้ง ชั้น ป.2

“มาค่ายสนุก เพราะว่าได้เล่นเกม และฉันก็ได้ร้องเพลง ได้ความรู้ ฉันอยู่บ้านโป่งขวางแล้วมีความสุขอยากอยู่ที่นี้ไปตลอด มีสถานที่ให้เล่น ที่ทุ่งนาไปเล่นฟุตบอล ไปเล่นหาดทราย เล่นน้ำ หมู่บ้านนี้กว้าง ชาวบ้านทำสวน ถั่ว ข้าวโพด”

ด.ญ.ณัฐธิดา นามะเสน

“หนูได้เล่นเกม ได้เต้นกับพี่ พี่ๆใจดีมาก ได้วาดภาพ ได้กินขนม สนุกมาก ชอบพี่หนูที่ให้ความรู้หมู่บ้านหนูใจดี”

ด.ญ.นิรัชพร นามะเสน ชั้น ป.1

“หนูได้เล่นเกม ได้ร่วมกิจกรรมกับพี่ๆ ได้ร้องเพลง ได้เต้นเพลงซ่าง หนูได้กินขนม พี่ๆใจดีมากๆ หนูได้ไปที่วัด ได้วาดภาพ หนูดีใจมาก ได้ถ่ายรูปสัตว์ตัวเล็ก รูปแม่ค้า รูปหมู่บ้านของหนู ได้รู้จักพี่ๆหลายคน มีสถานที่ที่สำคัญในหมู่บ้าน และวัฒนธรรมของหมู่บ้าน ได้เรียนรู้หลายอย่างมากเลยคะ”

ด.ญ.จิรัชญา แก้วจันตะ (ปิ่น) ชั้น ป.2

“รู้สึกภาคภูมิใจ ค่ายนี้มีความสุขสนุกสนาน ได้คลายเครียด พี่ๆทุกคนน่ารักมาก”

ด.ญ.ณัฐจิรา คำใจ (มิว) ชั้น ป.1

“เป็นครั้งแรกที่ฉันได้มาเข้าค่ายนี้ ฉันรู้สึกตื่นเต้นมาก พอผ่านไปฉันก็เกิดความสุขสนุกสนานขึ้นมา พี่ๆและคุณครูใจดีมาก ทำให้ฉันไม่อยากให้พี่เค้ากลับไปทิมหาวิทยาลัย ฉันรักพี่เค้าและคุณครูมาก และฉันก็รัก

บ้านโป่งขวางมาก เพราะว่าเป็นบ้านเกิดของฉัน มีทั้งคนดี และไม่ดี แต่ถึงจะมีคนนิสัยไม่ดีฉันก็ยังรักบ้านโป่งขวางตลอดไป”

ด.ญ.ณัฐธิดา นามะภุณณา ชั้น ป.5

“รู้สึกสนุกที่ได้ร้องเพลง ได้เต้น และวาดรูปกับเพื่อนๆ รู้สึกภูมิใจหมู่บ้านนี้มีวัดที่สวยงาม โรงเรียนก็สวย”

ด.ช.ฤทธิเดช นามะเสน

“หนูดีใจมากค่ะที่ได้มาร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ถึงแม้ว่าครั้งนี้จะเป็นครั้งสุดท้าย แต่ว่าหนูก็รักพี่ๆค่ะ ะ พวกพี่ๆทำให้หนูมีความสุข พวกพี่ๆให้หนูได้เล่นเกม และร้องเพลงอย่างสนุกสนานมากๆค่ะ ถึงหนูจะได้มาครั้งนี้เป็นครั้งแรก แต่หนูก็รักค่ายนี้และพี่ๆมากค่ะ”

ด.ญ.ดารินรัตน์ นามะเสน ชั้น ป.3

“วันแรกที่ผมได้เจอพวกพี่ๆ ผมได้มาเล่นเกมหลายอย่างมาก และสนุกสุดๆเลย พวกพี่ๆใจดีมากเลย และได้ความรู้หลายอย่างจนผมจำไม่หมด มันเต็มสมองไปหมด และได้ร้องเพลงเยอะเยอะไปหมดเลย แถมยังสนุกอีกด้วยละ ผมประทับใจมากเลย ได้กินขนมอร่อยมาก และเลี้ยงอาหารฟรีอีกด้วย

หมู่บ้านของผมไม่จำเป็นต้องมีห้าง เพราะหมู่บ้านของเราหากินกันเองได้ เช่น ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำอาหารกินเองได้ ทำอาหารขายในตลาดก็ได้”

ด.ช.ธนรัฐ สัตย์จริง ชั้น ป.4

“ตอนที่ผมมาอยู่ค่าย ผมรู้สึกดีใจมาก เพราะพี่ๆให้ทำกิจกรรมหลายอย่างมาก เช่นกิจกรรมวาดภาพ สนุกๆ และได้กินขนมอร่อยๆจากพี่ๆนักศึกษาจาก ม.ราชภัฏลำปาง และคณะครูจาก ม.ราชภัฏลำปางก็มาสอนร้องเพลงอีก ผมรู้สึกดีใจมากครับ

บ้านโป่งขวางของเรามีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่าง มีความประทับใจหลากหลาย ด้านภาษา และหมู่บ้านของเราก็มีวัดที่สะอาด น่าอยู่มาก และหมู่บ้านของเราก็สะอาดน่าอยู่ไม่แพ้หมู่บ้านใดเลยครับ ”

ด.ช.ณัฐพล นามะภุณณา

“สนุก เพราะว่าได้ร้องเพลง เล่นเกม และได้ทำกิจกรรมกับพวกพี่ๆ ได้รู้ประวัติของหมู่บ้านโป่งขวาง ได้รู้จักภาษาละแวก อวยากขอบคุณพวกพี่ๆ และคุณครู ฉันอยากบอกว่ารักพวกพี่ๆมาก ”

ด.ญ.วันวิสาข์ กาวิชัย ชั้น ป.2

“ค่ายสนุกเพราะได้เล่นเกม และได้รู้ประวัติของหมู่บ้านโป่งขวาง”

ด.ช.ศุภณัฐ ดวงดี ป.1

“ผมมาเข้าค่ายนี้ด้วยความเต็มใจ ตอนแรกที่มาผมตื่นเต้นมาก แต่ตอนนี้ผมคิดว่ามันสนุกดี ปีหน้าผมก็อยากให้พวกพี่ๆมาอีก ผมรักพวกพี่ๆทุกคนนะครับ ”

ด.ช.ปวเรศ นามะเสน เลขที่ 3 ชั้น ป.5

“สนุกเพราะว่าได้มาร้องเพลง เล่นเกม และได้ทำกิจกรรม กับพวกพี่ๆ ได้ความรู้เรื่องประวัติของ หมู่บ้านโป่งขวาง ได้เรียนรู้ภาษาลัวะ เช่นคำว่าโรงเรียน เป็นโฮงเฮ น และอยากขอบคุณพวกพี่ๆ เพราะว่า อยากให้พวกพี่มาอีก มาพัฒนาหมู่บ้านโป่งขวางและโรงเรียนโป่งขวาง”

ด.ญ.กฤติกา มะณีวรรณ

“ฉันได้มาที่ค่ายได้เล่นกับพวกพี่ๆสนุกมาก แล้วคุณครูก็ได้สอนร้องเพลงหลายเพลง แล้วก็ได้อาหารด้วย มีเพื่อนๆหลายคน

ฉันรู้สึกภูมิใจมากที่มีหมู่บ้านที่ดี มีประเพณีหลายอย่าง มีสถานที่สวยงาม เช่น วัด โรงเรียน ตลาด ฯลฯ ผู้เฒ่าผู้แก่ชอบพูดภาษาลัวะ และมีบทแผ่เมตตาคำเมือง มีการแห่ไม้ค้ำศรี และมีร้านค้าหลายร้าน”

ด.ช.เอกราช นามสอน เลขที่ 5 ชั้น ป.5

“บ้านโป่งขวางมีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่าง ซึ่งมีความประทับใจหลากหลาย ทั้งภาษา และภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่น่าสนใจหลายอย่าง มีวัดที่สวยงาม นั่งดูนกกินปลาในท้องนา

วันนี้พี่ๆและคุณครูจาก ม.ราชภัฏลำปางมาตั้งค่าย เด็กบ้านโป่งขวางก็มาเข้าค่าย พี่ๆใจดีมาก ครูก็อบและครูกึ่งก็ใจดี ได้ความรู้หลายอย่าง ได้เล่นเกมด้วย มาเข้าค่ายสนุกมากๆ”

ด.ช.กิตติชัย ใจแก้ว ชั้น ป.5

“ผมรู้สึกว่าการค่ายนี้เป็นค่ายที่สอนสนุกมากๆ ผมได้เล่นเกม ได้ร่วมกิจกรรมกับพี่ๆ ได้ร้องเพลงและเต้น เพลงซ่าง เพลงฮิปโป พวกพี่ๆใจดีทุกคนเลยครับ ได้ไปที่วัด ได้เรียนรู้ที่วัด พวกพี่ๆและคุณครูสอนให้ผมได้วาด ภาพอย่างสวยงาม และได้ทำความสะอาดที่วัด ผมดีใจมากที่ได้พี่ๆ และคุณครูมาสอน ผมรักพี่ๆและคุณครู ทุกคนเลยครับ และผมอยากให้พี่ๆและคุณครูมาสอนอีกครั้ง

รู้สึกภูมิใจที่มีหมู่บ้านที่ดี มีประเพณีที่ดี มีอะไรหลายๆอย่าง เช่น วัด โรงเรียน ตลาด ฯลฯ”

ด.ช.พลลภัทร นามะภูนา ชั้น ป.5

“ค่ายนี้สนุกมากเลย อยากให้กลับมาอีก มาสอนเราทุกวัน มาสอนร้องเพลง เต้นสนุกๆกับทุกคน หมู่บ้านเราอยู่แล้วมีความสุข มีเพื่อนหลายคน มีกว้างให้เล่น มีสัตว์ป่าหลายชนิด อยากอยู่หมู่บ้านนี้ไปตลอด ในแม่น้ำมีปลาเป็นอาหาร”

ด.ช.เอกมงคล ก้อใจ (แซ็ก) เลขที่ 4 ชั้น ป.3

“ฉันรู้สึกมีความสุขเวลามาค่าย อยากให้พี่ๆกลับมาอีก พี่สอนให้ฉันร้องเพลง ฉันรักพี่ๆทุกคน ตอนฉันอยู่บ้าน ฉันก็ซักผ้า วันเสาร์ อาทิตย์ฉันไปเที่ยวบ้านป่า อยู่โรงเรียนบ้านโป่งขวางตั้งแต่เข้าอนุบาล จนเข้าประถมฉันสอบได้ที่ 2 วันนี้ฉันอยากบอกพี่ๆว่าฉันจะไม่ลืมพี่ๆอีกเลย”

ด.ญ.นิชชา กาวิชัย (แก้ม) เลขที่ 6 ชั้น ป.2

“ฉันมีความสุขมากที่ได้กล้าแสดงออก ได้เล่นเกม ร้องเพลง และได้ความรู้ เช่น ได้รู้จักประเพณีของ บ้างโป่งขวาง ซึ่งฉันจะไม่เคยรู้มาก่อน และได้รู้จักกับพี่ๆมากขึ้น อยากให้ค่ายนี้มาเรื่อยๆ เมื่อก่อนหนูไม่ค่อยกล้าแสดงออก หนูมาค่ายนี้แล้วหนูรู้สึกคิดที่จะกล้าแสดงออกมากขึ้น ของกินก็ OK อาหารเบรกกี้อร่อย แต่อยากให้ลูกอมเยอะกว่านี้ หนูรักพี่ๆมากนะคะ

หนูมีความสุขมากที่ได้อยู่ ณ ที่แห่งนี้ ถึงหมู่บ้านจะไม่ค่อยสวย แต่ฉันก็มีความสุข สถานที่เที่ยวของหมู่บ้านแห่งนี้ก็คือวัด ประเพณีของที่นี่ก็มีหลากหลาย มีเท้านี้แหละค่ะ”

ด.ญ.ศิริพรรณ บรรพธรรม (มัลลค์) ชั้น ม.1

“อยากให้พี่ๆมาต่อ และเป็นที่รักของน้องๆทุกคน ฉันอยากให้พี่ๆมาสอน นกร้องเพลงทุกๆวันเสาร์ อาทิตย์ ถ้าไม่มีพี่ๆ ฉันคงไม่ได้ความรู้ต่างๆจากที่พี่สอน

ในวันหยุดฉันได้ช่วยพ่อแม่ล้างจาน และซักผ้าบางที่ฉันก็ไปเล่นกับเพื่อนที่บ้าน พอค่ำก็กลับบ้าน”

ด.ญ.กุลรัตน์ นามะเสน (ปาล์ม) ชั้น ป.4

“มาเข้าค่ายครั้งนี้สนุกมาก ได้เล่นเกมหลายเกม ได้ร้องเพลง ได้เต้น อยากให้ค่ายนี้ดำเนินต่อไป อยากให้มาทุกๆวันอาทิตย์ ทำกิจกรรมกับพวกพี่ๆได้ความรู้หลายอย่าง พี่ๆทุกคนน่ารักมากๆ ค่ายนี้ทำให้พวกเรา รู้จักหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

ฉันได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้ มีเพื่อนเยอะแยะ พวกเขาดีต่อฉันมาก หมู่บ้านนี้มีบ้านหลายหลัง ทุกวันเสาร์ อาทิตย์ฉันมักจะอยู่บ้าน เพื่อนๆก็มาหาฉัน หมู่บ้านไม่ค่อยมีที่เที่ยว แต่ฉันก็มีความสุขที่ได้อยู่”

ด.ญ.พิชญาภา ปกจินะ (นิม) ชั้น ป.6

“เมื่อฉันเข้ามาที่ค่ายนี้ ฉันได้รับความรู้ มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ฉันเสียใจมากที่รู้ว่าพวกพี่จะไม่มาค่ายอีก แต่ฉันก็ดีใจมากที่พวกพี่มาจัดค่ายในวันนี้ ครอบครัวของฉันไม่รวย แต่มีความสุข ถ้าอยู่บ้านวันเสาร์ อาทิตย์ฉันก็จะซักผ้า สถานที่เที่ยวของหมู่บ้านก็คือ วัด การมาครั้งนี้ทำให้ฉันรู้จักพี่หลายๆคน ครูก็อบ ครู กุ้ง พี่ที่ฉันชอบคือพี่ก้อย พี่โบว์ พี่แบงค์ พี่หนึ่ง ฉันมีความสุขมากๆ ฉันรักพวกพี่”

ด.ญ.สุพัชรา แก้วเมืองมูล (เดียร์) ชั้น ป.5

“ผมรู้สึกดีต่อชุมชนของผม และวันนี้ผมดีใจมากที่ได้มาร่วมสนุกกับพี่ๆทุกคน และได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ผมรู้สึกเหมือนกับว่าค่ายเป็นบ้านของผม”

ด.ช.ก้องหล้า ใจแปง ชั้น ป.2

“การมาค่ายทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น และหนูชอบพี่ๆทุกคน แต่หนูชอบบอกว่าหนูไม่ชอบเสียงดังค่ะ หนูชอบพี่บั้งก็เพราะว่าพี่บั้งก็น่ารัก สวยด้วย และหนูชอบร้องเพลง และเต้น ได้กินขนม และได้ศึกษาหาความรู้ ต่อชุมชน และพี่ๆก็หน้าตาน่ารักทุกคน ได้เล่นเกม ได้หัวเราะชอบใจ หนูชอบบอกว่าคราวหน้ามาอีกนะค่ะ”

ด.ญ.สุกัญญา ชัยก ชั้น ป.6

“ผมภาคภูมิใจ ค่ายนี้สนุกมากๆ พี่ๆน่ารักทุกคน มีความเป็นกันเอง ผมอยู่ภาคเหนือในชุมชนหมู่ที่ 5 อยู่บ้านโป่งขวาง ผมอยู่บ้านเลขที่ 74/4 ผมมาโรงเรียนทุกอาทิตย์ แล้วก็ชอบออกไปซื้อขนมมากินในโรงเรียนนี้”

ด.ช.อัครินทร์ มณีวรรณ (ก้อง) เลขที่ 1 ชั้น ป.3

“ดิฉันดีใจที่ได้มาเข้าค่าย ได้ความรู้จากพวกพี่ๆ และคุณครู ได้ความสนุกจากการเล่นเกม ร้องเพลง”

ด.ญ.กิตติยา คำอ้าย (มะลิ) ชั้น ป.5

“หนูรู้สึกสนุกที่ได้ร้องเพลงและเต้น ได้เล่นเกมหลายเกม ได้วาดภาพที่วัดกับพี่ๆ และเพื่อนๆ หนูรู้สึกดีที่ได้อยู่ในหมู่บ้านโป่งขวาง และก็มีคนดีมากมาย และดีใจที่มีภาษาลัวะเป็นภาษาของหมู่บ้านโป่งขวาง และก็มีปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ที่ดีด้วย หมู่บ้านของเรามีวัด ตลาด โรงเรียน และก็มีที่ประชุม บ้างโป่งขวางที่ใกล้ตลาด และตอนที่เราไปเรียนหนังสือ ก็มีครูและอาจารย์ที่ดีมาสอน ในโรงเรียนมีต้นไม้ มากมาย และมีสนามเด็กเล่น และมีบ่อเลี้ยงปลาสองบ่อ และก็มีสนามฟุตบอล มีโรงอาหาร มีห้องธรรมะให้ สวดมนต์”

ด.ญ.จินตภา คำใจ เลขที่ 7 ชั้น ป.4

“ความรู้สึกที่มีต่อค่ายคือ ฉันดีใจมากที่มีค่ายแห่งนี้ และฉัน ได้รู้ว่าหมู่บ้านของฉันมีสถานที่ที่น่าสนใจอีก มากมายและยังรู้จักพวกพี่มากมาย ฉันยังได้เห็นรอยยิ้มของทุกคนในค่ายแห่งนี้ และฉันจะไม่ลืมค่ายแห่งนี้และ ฉันจะจดจำที่นี่ตลอดไป ฉันภูมิใจที่ได้เกิดเป็นชาวหมู่บ้านโป่งขวาง และฉันยังภูมิใจที่ได้รู้จักกับเพื่อนๆ ใน หมู่บ้านอีกหลายคน ฉันรักที่นี่ค่ะ”

ด.ญ.นริศรา นามะเสน

“ฉันภูมิใจหมู่บ้านของฉัน วันนี้ได้รับความรู้ที่รู้สึกดี”

ด.ช.ชัยวัฒน์ ศรีแจ่ม เลขที่ 3 ชั้น ป.1

“หนูชอบค่ายนี้ พี่ๆทำให้หนูได้ความรู้ ค่ายนี้สนุกมากๆคะ หนูชอบพี่ๆทุกคน เพราะพี่ๆทุกคนน่ารัก มากๆคะ หนูดีใจมากที่พี่ๆมาให้ความรู้พวกหนู พี่ที่หนูชอบที่สุดคือพี่หนึ่ง เพราะว่าพี่หนึ่งน่ารักมากๆ พี่หนึ่งใจดี มากๆ และก็ทุกคนเลยคะ พี่ๆทำให้พวกหนูได้หัวเราะสนุกสนานคะ”

ด.ญ.มนัสวี สีขุ่มใจ ชั้น ป.4

“ดิฉันภาคภูมิใจมากที่อยู่หมู่บ้านโป่งขวาง

ดิฉันดีใจมากที่ได้มาเข้าค่าย คุณครูได้ให้ความรู้หลายอย่าง เช่น เขียนปฏิทินบ้านโป่งขวาง และพี่ๆ เขาได้ให้ความสนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่นเกม ดิฉันรักพี่ๆทุกคนที่อยู่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยเฉพาะ พี่ก้อย พี่หนึ่ง และพี่โบว์ สิ่งสำคัญดิฉันอยากให้อีกค่ายนี้ดำเนินต่อไป”

ด.ญ.พรพรรณ นามะเสน (เบนซ์) ชั้น ป.5

“สนุกสนานได้ความรู้มากมาย และได้เรียนรู้หลายๆ อย่าง ทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ บ้านโป่งขวางและได้คุ้นเคยกับน้องๆ มากขึ้น”

ด.ญ.ธัญวรัตน์ นามะเสน

“ผมได้ความรู้หลายอย่างเกี่ยวกับหมู่บ้านโป่งขวางมากขึ้น และได้ทำกิจกรรมกับพี่ๆหลายอย่าง พี่ๆ และอาจารย์ทุกคนน่ารักมาก และถ้ามีโอกาสหน้า ผมอยากให้มี ค่ายอีกเยอะๆ ทำให้ผมรู้จักประวัติบ้าน โป่งขวางมากขึ้น และทำให้ผมรักหมู่บ้านของตนเองมากขึ้น หมู่บ้านของผมเป็น หมู่บ้านเล็กๆที่มีความรัก สามัคคีกัน มีน้ำใจ และบ้านโป่งขวางยังมีเอกลักษณ์ในการพูด หรือสำเนียงการพูดที่แตกต่างจากหมู่บ้านอื่นๆ การพูดของหมู่บ้านเราจึงถือเป็นเสน่ห์ของหมู่บ้านโป่งขวาง”

นาย ทักซิณ อินสุตา ชั้น ม.4

“ครั้งแรกที่ฉันได้มาเข้าค่ายฉันรู้สึกตื่นเต้นและได้รู้จักชื่อพี่ๆ มีพี่แบงค์ พี่กุง พี่ปอน ด์ ครูก็อบ พี่ก้อย และพี่หนึ่ง ฉันได้ร้องเพลงไปด้วย ครูก็แจกขนม น้ำส้ม เสร็จแล้วก็ทำงาน บ้านโป่งขวากเป็นบ้านที่ฉันเคยอยู่มาตลอด”

ด.ญ.กมลวรรณ สันกาวิ เลขที่ 12 ชั้น ป.4

“เป็นครั้งแรกที่หนูมา หนูดีใจมากที่ได้มาเข้าค่ายกับคุณครู และพี่ๆอีกหลายคน มาเข้าค่ายที่โรงเรียน บ้านโป่งขวาก มีเด็กๆมาเข้าค่ายหลายคน แล้วพี่ๆก็สอนร้องเพลงหลายเพลง แล้วก็แจกขนมหลายอย่าง แล้วคุณครูก็ให้วาดภาพ และเขียนเรื่อง”

ด.ญ.ศศิณา อินสุตา ชั้น ป.4

“รู้สึกสนุกสนาน ได้เต้น และได้ความรู้ ได้เล่นเกม แล้วก็ได้อ่านภาพกับเพื่อนๆและพี่ๆ รู้สึกภูมิใจที่ได้อยู่หมู่บ้านโป่งขวาก และดีใจที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม และดีใจที่มีปู่ ย่า ตา ยาย และพ่อแม่ที่ดี และมีโรงเรียนให้เราได้เรียนหนังสือเพื่อหาความรู้ และมีครู อาจารย์ที่ใจดี หมู่บ้านของเรามีวัด ตลาด โรงเรียน ที่เราจะไปเป็นบางวัน”

ด.ญ.กวิษฐา อินสุตา ชั้น ป.3

“ค่ายสนุก ได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติของหมู่บ้านโป่งขวาก ได้เล่นเกม ได้ร้องเพลง ได้รู้จักพี่ๆหลายคน ผมรักหมู่บ้านของผม”

ด.ช.กฤษพงศ์ ชลพล เลขที่ 5 ชั้น ป.2

“ค่ายสนุก เช่นได้ร้องเพลง เต้น ทำกิจกรรมกับพี่ๆ ได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโป่งขวากว่ามาจากไหน ได้กินขนมอันป็น น้ำส้ม

สำหรับโรงเรียนก็ได้ความรู้ ตลาดมีของกิน ฉันรักชุมชนของฉันเพราะฉันเกิดในชุมชนนี้”

ด.ช.ธนัช มะณีวรรณ ชั้น ป.3

“รู้สึกว่าได้ใกล้ชิด ได้รู้จักกับน้องๆ มากขึ้น เพราะปกติไม่ค่อยได้รู้จัก ได้คุ้นเคยกับน้องๆ เลย ตั้งแต่มีค่ายนี้ขึ้นมาทำให้คุ้นเคยกับน้องๆ มากขึ้น และที่สำคัญสำหรับค่ายนี้ ฉันได้รับความรู้มากมายและความสนุกสนาน ฉันรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมากที่ชุมชนหรือหมู่บ้านของเรามีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใครและมีคนมาสนใจ ไปนำเสนอให้คนอื่น ๆ ได้รู้จัก และดิฉันจะรักษาวัฒนธรรมเหล่านี้ของหมู่บ้านไม่ให้เสื่อมหายไป”

ด.ญ.รัตนารณ กาวิชัย

“ได้ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านของหนู ได้เล่น และร้องเพลง ได้รู้จักกับพี่ๆ ได้วาดรูปวัดของหมู่บ้านโป่งขวาก และได้ความสนุกกับพี่ๆ ชอบหมู่บ้านโป่งขวาก แล้วก็ได้กินขนมจากพี่ๆทุกคน”

ด.ญ.นริศรา กันทาเต็ม ชั้น ป.2

“การมาค่ายทำให้หนูได้ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านโป่งขวาก ได้เล่นเกม ร้องเพลง สนุกดี”

ด.ญ.ศิริพร ต้นเป็ง ชั้น ป.3

“อยากให้พี่ๆมาทำค่ายอีกค่ะ หนูได้เล่นเกมสนุกมากเลยคะ ได้ร้องเพลง ได้เต้น ได้เดินเที่ยว ถ้าพวกพี่
มาอีกหนูก็จะมาจนปิดค่าย

ชุมชนของหนูอยู่กันอย่างมีความสุข และหนูชอบไปเที่ยวที่หมู่บ้าน หนูช่วยแม่ซักผ้า ช่วยแม่ดูตุ๋น”

ด.ญ.จิรารัตน์ คำใจ (มายด์) ชั้น ป.5

“ฉันมีความสุขเป็นพิเศษ ได้ความรู้หลายอย่างจากค่าย และรักชุมชนมากขึ้น”

ด.ช.ภัทรพงษ์ ถาวิชัย

“ผมได้ความรู้กลับไปบ้าน และสนุกสนาน ได้ร้องเพลง ได้เต้น และทำกิจกรรม
ครั้งแรกผมไม่รู้ที่บ้านไปขวากมีประวัติเป็นมาอย่างไร แล้วก็พี่พวกพี่นักศึกษาที่มา ทำให้ผมมีความรู้
เกี่ยวกับหมู่บ้านผมมากขึ้น”

ด.ช.นันทันต์ ต้นเป็ง ชั้น ป.6

“ฉันรู้สึกว่าการมาร่วมค่ายในครั้งนี้ ฉันได้รับความสนุก ความรู้เกี่ยวกับบ้านโป่งขวากมากขึ้น ตอนฉัน
ยังไม่ได้ร่วมค่าย ฉันไม่รู้เกี่ยวกับการนับเดือนของบ้านโป่งขวาก แต่พอมาร่วมค่าย ฉันก็รู้เกี่ยวกับการนับเดือน
แบบดั้งเดิม การมาร่วมค่ายในครั้งนี้ ฉันคิดว่าความรู้ที่ได้จะนำไปสอนเด็กรุ่นหลังต่อไป”

ด.ญ.พลอยประภา แก้วจันตะ

“กิจกรรมค่ายเยาวชนรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ตามโครงการวิจัยกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม
เพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนในการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นในครั้งนี้ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อชุมชน
บ้านโป่งขวาก ซึ่งเป็นชุมชนเพียงหนึ่งเดียวของจังหวัดลำปางที่ยังมีการใช้และอนุรักษ์ ภาษาลัวะ รวมถึง
ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชุมชนใกล้เคียงในท้องถิ่นเดียวกัน

จากความเป็นมาของหมู่บ้านโป่งขวาก เท่าที่สามารถสืบเสาะและค้นคว้าจากการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่
ในหมู่บ้าน เป็นกลุ่มคนที่รักสงบ เจริญเนื้อเจริญตัว ทำมาหากินด้วยความขยันขันแข็ง มีความรักสามัคคีซึ่งกัน
และกัน ช่วยเหลือซึ่งกัน และมีภูมิปัญญา ที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบันนี้เป็นจำนวนมาก แต่บางส่วนอาจจะถูก
ทอดทิ้งไป จะด้วยความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีอันทันสมัย ทำให้ชุมชนบ้านโป่งขวากเกิดการ
เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งบางครั้งประเพณีอันดีงามที่มีแต่ดั้งเดิมก็อาจสูญหายไป

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่คณะทำงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่นำโดย ดร .บุษยากร
ติระพุดติกุลชัย คณาจารย์ นักศึกษา ที่เห็น ความสำคัญของชุมชนบ้านโป่งขวากและชาติพันธุ์ลัวะ เสียสละ
กำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ มาดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ และจะสร้างประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชนบ้านโป่ง
ขวากต่อไปตลอดกาล”

อาจารย์ศักดิ์ นามะเสน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งขวาก

“ดิฉันมีความรู้สึกภาคภูมิใจ และประทับใจที่ได้มาทำค่ายเยาวชนที่บ้านโป่งขวากนี้ แม้ว่าดิฉันจะไม่ใช่
คนโป่งขวาก แต่การได้มาทำค่ายนี้ทำให้เราเกิดความรักในบ้านเกิด รักในสิ่งที่มีค่าในหมู่บ้าน อยากรักษาเก็บ
เอาไว้ให้ลูกหลาน บ้านโป่งขวากถือว่ามีชุมชนทรัพยากรที่มีค่ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นวัด โรงเรียน วัฒนธรรม ประเพณี
เพลงที่เป็นเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้าน”

นางสาวอัญชลี ทองคำ (พี่ก้อย) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“ดิฉันรู้สึกดีใจและรู้สึกยินดีเป็นอย่างมากที่ได้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมดีๆกับค่ายนี้ ซึ่งค่ายนี้ก็มีน้องๆ เยาวชนในหมู่บ้านโป่งขวางให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เด็กๆที่หมู่บ้านโป่งขวางนี้น่ารักมากและเป็นเด็กที่มีน้ำใจงาม แม้แต่เด็กตัวเล็กๆซึ่งเล็กมากแต่ชั้นอนุบาลก็มาร่วมเป็นเยาวชนที่ดีในการร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของเขาเอง และค่ายนี้ก็จะสร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีให้แก่เด็กๆบ้านโป่งขวางอีกด้วย จากการทำงานกับพ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านโป่งขวาง พร้อมด้วยคณะครู อาจารย์ พี่ๆ และเพื่อนของทางมหาวิทยาลัยก็ได้สร้างความคุ้นเคย ความอบอุ่น โอบอ้อมอารีต่อกันเป็นอย่างดี ซึ่งหมู่บ้านโป่งขวางก็เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่น่าสนใจมาก ทำให้ดิฉันได้เรียนรู้ถึงภาษาลัวะ ได้รู้จักตำนานหมู่บ้าน รู้จักชื่อและคำว ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง และถ้าดิฉันมีโอกาสก็จะมาที่หมู่บ้านโป่งขวางนี้อีก เพราะทุกครั้งที่มาดิฉันก็จะสัมผัสได้ถึงความอบอุ่นในทุกๆครั้ง จนทำให้ดิฉันหลงรักเสน่ห์ของหมู่บ้านโป่งขวางแห่งนี้เป็นอย่างมาก”

นางสาววารารณ บุษทอง (พี่หนึ่ง) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“ก่อนอื่นก็ต้องขอบคุณเพื่อนๆที่ชวนไปร่วมทำกิจกรรม และขอบคุณอาจารย์ที่เปิดโอกาสให้เข้าร่วมค่ายด้วย ไปครั้งแรกก็รู้สึกได้ว่า เด็กๆที่นั่นไม่เหมือนกับเด็กที่อื่นๆ เด็กที่นั่นน่ารัก และมีน้ำใจเข้ ามาช่วยเก็บของ ซึ่งแตกต่างจากเด็กที่อยู่ในเมืองอย่างสิ้นเชิง การไปค่ายครั้งนี้ไม่เหมือนกับค่ายที่เคยไป เป็นค่ายที่ไม่เน้นวิชาการ เน้นไปทางความรู้สึกและความรู้ของเด็กที่มีต่อหมู่บ้านมากกว่า ทำให้เด็กกล้าที่จะแสดงออก เด็กๆแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นคำพูดได้ดี ถึงแม้เด็กบางคนจะไม่ค่อยที่จะพูด แต่เราแค่สังเกตจากการแสดงพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาทำให้เรารู้ว่า เด็กเหล่านั้นมีความรักหมู่บ้านมากแค่ไหน หมู่บ้านนี้มีตำนาน านที่น่าดึงดูดใจอย่างมาก มีภาษา และวัฒนธรรมที่น่าสนใจ อีกอย่างหนึ่งที่ได้ฟังแล้วอาจขนลุก กเลยเพราะไม่เคยได้ยินจากที่ไหนมาก่อนคือบทสวดแม่เมตตาที่พวกเขาเด็กๆ ร่วมกันสวดนั้น ทำให้เรารู้สึกถึงความสามัคคีและความรักในภาษาของตนเอง อีกอย่างหนึ่งที่ประทับใจก็คือ ก่อนที่พวกเขาจะกลับตอนเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง การส่งลาของเด็กๆ ที่นี้ทำให้เรารู้สึกถึงความรักความผูกพันที่พวกเขามีต่อกับพวกเรา โดยการหอมแก้ม ที่แรกก็แปลกใจแต่รู้สึกดีและประทับใจที่เด็กๆ มอบความรักแบบนี้ให้ และมีความประทับใจที่เด็กรักหมู่บ้าน รักสถานที่ต่างๆ และขอบคุณอาจารย์ที่ได้ทำให้สัมผัสกิจกรรมค่ายแบบใหม่ด้วยค่ะ”

น.ส.ศิริณญา ชมันแก้ว (พี่บุงกี) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“ได้เข้าร่วมจัดกระบวนการวิจัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนในการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นก็มีความประทับใจตั้งแต่วันแรกที่ได้เห็นความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชนบ้านโป่งขวางที่มีความสามัคคีกัน มาร่วมทำกิจกรรมกันอย่างพร้อมเพรียง รวมถึงเด็กเล็กเด็กน้อยที่ไร้เดียงสาก็ได้ให้ความร่วมมือเช่นกันอย่างดี

เด็กๆ ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างสนุกสนาน จนทำให้ลืมความเหนื่อยไปเลย และเมื่อได้ให้ทำกิจกรรมถ่ายทอดวัฒนธรรมของหมู่บ้าน เด็กๆ สามารถบอกประเพณี ความเชื่อ ภาษาถิ่น(ภาษาลัวะ) สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน อาหารพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้อย่างว่องไว และสิ่งสำคัญ การสวดทำนองแม่เมตตาที่เด็กเล็กเด็กน้อยไม่สามารถเขียนหนังสือได้ แต่พวกเขาสามารถสวดทำนองการแผ่เมตตาได้อย่างเสียงดังพร้อมเพรียงกัน มีความไพเราะมากจนทำให้ขนลุกเลยทีเดียว จากสิ่งที่ได้บอกความประทับใจข้างต้น ทำให้เราประทับใจในตัวเด็กๆ ว่าพวกเขาได้ตั้งใจที่จะรักษาประเพณี และพร้อมที่จะถ่ายทอดให้กับบุคคลรุ่นต่อไป”

น.ส.ทิพย์สุดา ชันคำ (พี่โบว์) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“ผมประทับใจตั้งแต่ทราบข่าวว่าจะมาทำกิจกรรมกับหมู่บ้านโป่งขาก อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง ซึ่งเป็นกิจกรรมแรกที่ทำให้ผมตั้งใจในตัวเองมาก ต่อมาวันแรกที่ได้พบกับเด็กๆ เยาวชนของหมู่บ้านโป่งขาก ได้เห็นการต้อนรับที่อบอุ่น ทุกคนมีความตั้งใจในการให้ความร่วมมือทั้งข้อมูล การร่วมกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นครั้งแรกที่น่าประทับใจอย่างมาก นอกเหนือจากการต้อนรับที่อบอุ่น ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมแล้ว ผมประทับใจมากที่สุดก็คือ การที่เยาวชนของหมู่บ้านได้รับการรักษาประเพณี วัฒนธรรม ภาษาถิ่น (ภาษาลัวะ) ของหมู่บ้านได้และสานต่อพร้อมทั้งปกป้องสิ่งดีๆ เหล่านี้เอาไว้ ผม ยกย่องและดีใจแทนเยาวชนบ้านโป่งขากจริงๆ ซึ่งจะหาชุมชนหรือสังคมไหนได้เท่ากับชุมชนของหมู่บ้านโป่งขากแทบจะน้อยมาก สุดท้ายความประทับใจที่ไม่อาจลืมเลือนได้ก็คือ การกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ เต็มกำลังความสามารถ และจุดๆนี้ทำให้ผมเชื่อมั่นว่าอนาคตต่อไปในวันข้างหน้า กลุ่ม เยาวชนเล็กๆ ของหมู่บ้านโป่งขาก จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา อนุรักษ์ วัฒนธรรมสิ่งดีๆ ของชุมชนเอาไว้ได้ จนกลายเป็นกลุ่มคน หรือองค์กรที่เข้มแข็งของหมู่บ้านโป่งขากในอนาคตต่อไป

สิ่งสำคัญที่ไม่อาจลืมได้ ผมก็ต้องขอพระคุณโครงการกระบวนการวิจัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเครือข่ายเยาวชนในการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น ถ้าไม่มีโครงการนี้ คำว่า หมู่บ้านโป่งขาก ก็คงเป็นชื่อของหมู่บ้านธรรมดาๆ ตามความคิดของผมเท่านั้นเอง ขอขอบคุณเยาวชน ผู้ใหญ่ในชุมชนบ้านโป่งขาก อาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่มาจัดกิจกรรมนี้ร่วมกันจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจเอาไว้ ขอคุณโอกาสดีๆ ครับ”

นายธนากร บุญเลิง (พี่เบงค์) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“ในครั้งแรกที่ได้รับทราบข่าวจากอาจารย์ว่าจะได้ไปช่วยงานวิจัยที่หมู่บ้านที่อำเภอห้างฉัตร กระผมรู้สึกตื่นเต้นที่จะได้ไปทำกิจกรรมเพราะช่วงนั้นเป็นช่วงปิดเทอมพอดีและเมื่อกิจกรรมเริ่มขึ้นผมได้ร่วมงานกับอาจารย์และรุ่นพี่ต่างคณะ ทำให้รู้สึกเกร็งเล็กน้อย และเมื่อได้พบกับน้องๆนักเรียนของหมู่บ้านโป่งขากก็เป็นธรรมดาที่จะต้องมีความหวาดระแวงกันเล็กน้อย พอได้รู้จักและทำกิจกรรมร่วมกันแล้วน้องๆน่ารักมาก ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ร่วมกิจกรรมที่พวกผมนำมาให้เล่นดีใจมากครับ และที่ผมประทับใจที่สุดคือ วันแรกที่ผมได้ไป ณ หมู่บ้านแห่งนี้ผมได้ทานอาหารบุฟเฟ่ต์ที่อร่อยมากๆ ฮ่าๆ และผมอยากขอบคุณที่ผู้ใหญ่บ้าน ท่านผู้ปกครองและชาวหมู่บ้านโป่งขากทุกคนที่ให้การต้อนรับและให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมในครั้งนี้มากๆครับ”

นายวัฒนา ปัญญาอุดมรัตน์ (พี่ปอนด์) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“วันแรกที่เริ่มโครงการก็ได้เห็นภาพที่ประทับใจ มีผู้ร่วมงานจำนวนมาก นับตั้งแต่ อ. เกรียงศักดิ์ สันเทพ ปราชญ์พื้นบ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ วัยทำงาน วัยหนุ่มสาว พร้อมลูกเด็กเล็กแดง พวกเขามาร่วมงานเปิดโครงการร่วมกันเล่าเรื่องราวและระลึกถึงอดีตความเป็นมา ประเพณีและวัฒนธรรม ของชุมชนชาวลัวะและหมู่บ้านโป่งขาก ด้วยแววตาแห่งความสุขและความภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิด

จากนั้นกิจกรรมค่ายเยาวชนก็เริ่มขึ้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็ก ๆ ได้เกิดความรักและหวงแหนในถิ่นฐานบ้านเกิด เราได้เห็นความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการมากมายของทั้งพื้นที่ ก็ศึกษาผู้มาช่วยทำกิจกรรม และน้องๆ ผู้มาเข้าร่วมกิจกรรม ภาพที่พี่ๆ ได้ดูแลน้อง สอนน้อง เล่นกับน้อง ช่างเป็นภาพที่น่ารัก และประทับใจทุกครั้งที่ได้เห็น ในแต่ละครั้งที่ได้เข้าไปทำกิจกรรม ได้เห็นแววตาที่ร่าเริง มีความสุขของเด็กๆ ทุกคนต่างรอยยิ้ม การมาของพี่ๆ นักศึกษา อ.ก๊อบ อ.ก๊วง อ.ปุ๋ และ อ.ก๊วงเล็ก ด้วยใจจดใจจ่อว่าวันนี้จะได้เล่นเกมอะไร หรือจะได้อะไรบ้าง ความสนิทสนมกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของน้องๆ และพี่ๆ เป็นแรงผลักดันให้แต่ละกิจกรรมดำเนินไปด้วยดี น้องๆ มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น จากเดิมจะเก็บๆ กันทุกครั้งที่มอบหมาย

งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพูดแสดงความคิดเห็น หรือให้รายงาน แทบทุกคนจะหลบสายตา หลบหน้า และอายุไปอายุมา จนบางครั้งก็ กะโปกจะถอดใจ พี่ๆ จึงต้องหาวิธีที่จะทำให้พี่น้องรู้สึกไว้วางใจ และกล้าพูด กล้าแสดงออกได้ในที่สุด นับเป็นเวทีหนึ่งที่ทำให้พี่รู้จักวิธีสอน และเอาชนะใจน้อง ๆ

อาจารย์ทุกท่านและพี่ๆ นักศึกษาที่เข้ามาทำโครงการ รู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการช้ วยรักษาสีง อันมีคุณค่าแห่งสังคม แต่ความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์และถิ่นฐานบ้านเกิด สิ่งที่ตั้งามและคุณค่าแห่งวัฒนธรรม ของหมู่บ้านโป่งขวาง คงต้องฝากไว้ให้กับเยาวชน น้องๆ รุ่นใหม่ได้ช่วยกันรักษาและสืบทอดเป็นสมบัติให้รุ่น ต่อไป”

อ.ประนอม วงศ์หมื่นรัตน์ (ครูกึ่งใหญ่) อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“ความรู้สึกที่มีต่อค่ายในครั้งนี้ แรกเริ่มรู้สึกหนักใจ และกังวลใจมากเพราะเป็นการทำงานร่วมกับเด็ก เล็กขนาดนี้เป็นครั้งแรก รู้สึกว่าการทำงานกับเด็กเล็กเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เพราะปกติแล้วเด็กเล็กแบบนี้จะ สนใจในการเล่นมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ จึงกังวลว่างานที่ได้ออกมาจะได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ต้องการ

แต่เมื่อมาร่วมค่ายกันก็เห็นความตั้งใจ และความสนใจในกิจกรรมของเด็กเล็ก ที่ดูจะให้ความสนใจ และตั้งใจมากกว่าเด็กโต รู้สึกว่าเด็ก ๆ เหล่านี้เหมือนผ้าขาวอย่างที่เคยมีคนว่าไว้จริง ๆ เพราะบริสุทธิ์มาก ๆ คิดอะไร ต้องการอะไรยังไง การแสดงออกมาเป็นความรู้สึกจากใจจริง ๆ และที่สำคัญเค้าพร้อมที่จะเรียนรู้ใน ทุกอย่างที่เราให้ จึงเป็นจริงที่ว่าเด็กสามารถปลูกฝังอะไรให้ได้ง่ายมาก ดังนั้นในการมาค่ายในครั้งนี้ จึงรู้สึกดี มาก ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมปลูกฝังความคิดในทางที่ดี ปลูกฝังความรู้สึกให้เด็ก ๆ รู้จักรักในถิ่นฐานบ้าน เกิด และเรียนรู้ในวัฒนธรรมของตนเองที่เค้าเห็นอยู่ทุกวัน แต่ไม่รู้ว่่าสิ่งที่เค้าพบเห็นและรู้จักอยู่ทุกวันนี้เป็น สิ่งที่มีคุณค่า จนเมื่อมาเข้าค่ายทำให้เค้าได้เรียนรู้ และทำให้เค้าเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิดของ เค้า วันนีหลังจากปิดค่ายแล้วความรู้สึก แรกเลยคือโล่งอกเป็นอย่างมาก โล่งอกที่ได้เนื่องานที่สมบูรณ์ ตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามกำหนดเวลา แต่นอกเหนือจากการที่ได้งาน เป็นประสบการณ์ที่พูดได้ว่าไม่เคยมีเลย ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเด็กเล็ก ๆ จึงไม่ใช่เป็นแค่ว่าเด็กเท่านั้นที่ได้รับการเรียนรู้ แต่ ผู้ใหญ่อย่าง ตัวเอง ก็ได้รับการเรียนรู้อะไรมากมายหลาย อย่างจากตัวเด็กเล็ก ๆ เหล่านี้

ท้ายที่สุดคือเกิดความรู้สึกอึ้งอึ้งในหัวใจและรู้สึกดีใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเยาวชนบ้านโป่งขวาง ให้รู้จักบ้านเกิดของตัวเองและเกิดความรู้สึกสำนึกรักในบ้านเกิดแห่งนี้ ขอขอบคุณค่ายเยาวชนบ้านโป่งขวางค่ะ”

อาจารย์สุคนธ์ทิพย์ สุภาจันทร์ (ครูกึ่งเล็ก) อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“การที่ได้มีโอกาสเป็นคณะวิจัยในครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ได้ออกไปร่วมทำวิจัยในชุมชน ครั้งแรกที่ได้ ทำวิจัยร่วมกับเด็ก ๆ ได้สัมผัสกับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนบ้านโป่งขวาง ต้องขอขอบคุณอาจารย์ก๊อบที่ให้ออกโอกาสได้ร่วมงานในครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์กึ่งใหญ่ที่ช่วยทำให้พวกเราได้มีประสบการณ์ในการจัดค่ายเยาวชน ขอขอบคุณอาจารย์กึ่งเล็กที่ช่วยจัดการทุกอย่างให้ได้ด้วยความเป็นมืออาชีพ การได้เห็นความตั้งใจ ความสนุก ความสามารถของเด็ก ๆ ทำให้รู้สึกว่าสิ่งที่เราทำไปมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เป็นความประทับใจอีก ครั้งหนึ่งในชีวิตเลยคะ และท้ายสุดนี้รู้สึกชื่นชมนักศึกษาที่เป็น "พี่ค่าย" อย่างมากที่ตั้งใจและอุทิศแรงกาย แรงใจไปร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความเต็มใจตั้งแต่วันแรกจนถึงวันปิดค่าย หวังว่าสักวันหนึ่งในอนาคตถ้าพวก เราได้มีโอกาสมาพบกันอีกไม่ว่าที่ไหนก็ตาม ก็คงจะยิ้มทักทายกัน และนึกถึงวันที่เราได้เคยทำงานร่วมกันคะ สำหรับเด็ก ๆ เยาวชนที่บ้านโป่งขวางก็ขอเป็นกำลังใจให้เติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของชุมชน ท้องถิ่น และ ประเทศชาติต่อไปนะคะ”

ผศ.ดร.ปองปรารณ สุนทรเกษม (ครูปู) อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

“จากวันแรกที่พวกเรา คณะอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้มาทำค่ายเยาวชนที่ชุมชนบ้านโป่งขวาง เราได้เห็นพัฒนาการด้านความกล้าแสดงออกของเด็กๆ จากที่ขี้อาย ไม่กล้าพูด มาถึงช่วงท้ายๆ ของกิจกรรม เด็กๆ สามารถออกมาแนะนำเพื่อนร้องเพลง ยกมือขออาสาทำกิจกรรมต่างๆ และช่วยเหลือคุณครูและพี่เลี้ยงค่าย รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ เมื่อมาผนวกกับความคิดเห็นของพวกเขาเอง ที่บอกว่ารู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นเยาวชนบ้านโป่งขวาง ภูมิใจในภาษาถิ่นบ้านโป่งขวาง สิ่งเหล่านี้ทำให้ดิฉันรู้สึกเวลาที่พวกเราได้ใช้ร่วมกันไม่ได้สูญเปล่า และยังเพิ่มความเชื่อมั่นว่าการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆ การจัดสรรพื้นที่สาธารณะให้เยาวชนได้แสดงออกและทำกิจกรรม ร่วมกัน เรียนรู้ไปด้วยกัน เหล่านี้เป็นปัจจัยหนุนเสริมเด็กและเยาวชนของเราเข้มแข็ง รู้จักและภูมิใจในตัวตน ของตน รวมถึงจะมีภูมิคุ้มกันต่อสิ่งชั่วร้ายที่พวกเขาต้องพบเจอในภายภาคหน้าได้เป็นอย่างดี นับจากวันนี้ไป พวกเราคงคิดถึงวันหยุดสุดสัปดาห์ที่เราได้เดินทางมาโรงเรียนบ้านโป่งขวาง ได้เจอกับเด็กๆ ที่ตั้งตารอการมาเยือน คิดถึงการทำกิจกรรมร่วมกันที่เต็มไปด้วยเสียงหัวเราะและรอยยิ้ม ถึงแม้จะเหน็ดเหนื่อย ย แต่สีหน้าและแววตา รวมทั้งน้ำเสียงถึงโลดดีใจทุกครั้งที่เรามาถึงบ้านโป่งขวางของพวกเขา ทำให้ความเหน็ดเหนื่อยหายไปเป็นพลัดทิ้ง

ดิฉันขอขอบคุณชุมชนบ้านโป่งขวางที่ได้เปิดโอกาสให้พวกเราชาวราชภัฏลำปางได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนและเยาวชน นอกเหนือจากการทำเวทีชุมชน และการทำค่ายเยาวชนแล้ว ความประทับใจอีกประการหนึ่งก็คือความเมตตาของผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ทุกครั้งที่เข้าไปพูดคุย สอบถามเรื่องราวในอดีต พ่ออู๊ย แม่อู๊ยทุกท่านต่างยินดีถ่ายทอดอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย ไม่ว่าท่านจะติดภารกิจอะไรอยู่ ก็จะมีการ ะวีระवाद มาร่วมสนทนาเสมอ เรื่องไหนที่ท่านไม่ทราบก็จะแนะนำเราต่อว่าควรจะไปพบใคร และทุกครั้งที่เราบลาท่าน จะได้รับศีลรับพรแบบพื้นบ้านที่ทำให้พวกเรารู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่สุด”

ผศ.ดร.บุษยากร ตีระพุดติกุลชัย (ครูก็อบ) อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

หนังสือบันทึกชุมชนทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนบ้านโป่งขวาง ต.แม่สัน อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วเป็นหนังสือเล่มเล็ก ขนาด 14X21 เซนติเมตร จำนวน 60 หน้า หน้าปกและหน้ากลางพิมพ์ 4 สี ตีพิมพ์ครั้งแรกจำนวน 500 เล่ม รูปลักษณ์ของหนังสือดังแสดงในภาพที่ 6 หน้า 205

ภาพที่ 6.6: รูปลักษณะของหนังสือบ้านที่กลุ่มทรัพย์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตีพิมพ์เผยแพร่